Laabaau jiida iyi Zãa í kɔ

Inya kumá do idei kuwɛɛ

1 Hee a maa taka andunya inɛ gɔ í wɛɛ à ya kpoo
Ide. Ideu í wɛɛi do Ilaaɔ̃. Ideu takaɛ Ilaaɔ̃i.
2 Ideu njɛ í wɛɛi hai sinte do Ilaaɔ̃.
3 Nŋui í taka mii baa yooma fei, nɔ nkãma kù wɛɛ
iyi kù jɛ nŋui í takaɛ.
4 Nŋu takaɛi í jɛ irii kuwɛɛu, nɔ kuwɛɛu í máa inɛ
ŋa inya.
5 Inya kumáu í mái do si ilu kuku fei, nɔ ilu kukuu
kù yɔkɔ kù kãmiaɛ *.
6-7 Mɔkɔ gɔ í wɛɛ iyi à ya kpe Zãa. Nŋui Ilaaɔ̃ í bɛ
wa ku naa ku jɛa inɛ ŋa sɛɛdai inya kumáu, nɔ inɛ
fei ku dasiò inya kumáu naanɛ do saabuɛ.
8 Zãa takaɛ kù jɛ inya kumáu, amma à bɔɔ wai ku
jɛ sɛɛdai inya kumáu.
9 Inya kumáu nŋu akãi í jɛ inya kumá ntɔ iyi í naa
si andunya ku ba ku jɔ̀ inɛ fei ku yɛ ilu.
10 Inɛ iyi í jɛ Ideu í wa si andunya wo. Do saabuɛi
Ilaaɔ̃ í takaò andunya. Do nŋu fei, inɛi andunya ŋa
a kù màa.
11 Bi inɛɛ ŋai í naa nɔ inɛɛ ŋau à kɔsiɛ.
12 Amma inɛ ŋa iyi à gbaa nɔ à dasiɛ naanɛ í mu
nŋa kpãa a jɛò amai Ilaaɔ̃ ŋa.
13 A kù jɛ amai Ilaaɔ̃ ŋa do yaase bɛi à ya ce a bíò
amu ŋa si andunya. Kù jɛ do idɔɔbii amanɛ ŋa, ti
Ilaaɔ̃i.

---

* **1:5** kù yɔkɔ ku kãmiaɛ Tia nwo gɔ ŋa à ni kù gbaa.

14 Ideui í baa í jɛ amanɛ. Í kɔ̃ò didɔ̃ nɔ bɛɛbɛ mɔi
í kɔ̃ò ntɔ, nɔ í ba wa kuwɛɛ. À yɛ amboeɛ, à cɔɔ do
laakai, dimii amboe iyi Ilaaɔ̃ Baaba í na Ama akãɛu.
15 Zãa í jɛa inɛ ŋa sɛɛdaɛ, í la í ni nŋu mbɛ inɛ iyi
nŋu í fɔ ideɛu nŋu í ni á na ku naa si anyii nŋuu,
amma í re nŋu domi í wɛɛ hai waati iyi a kù bí nŋu.
16 Si amani nlaɛu awa fei à ba andi baa nwa, nɔ à
ba didɔ̃ si antai didɔ̃u.
17 Hai bi Moizii Ilaaɔ̃ í na wa wooda, amma didɔ̃
do ntɔ í naai hai bi Jesu Kirisi.
18 Inɛ kãma kù yɛ Ilaaɔ̃ Baaba ajɔ kãma. Ama akãɛ
iyi í wa bi tɛɛu nŋu takaɛ Ilaaɔ̃i. Nŋui í jɔ̀ à màa.

Idei Zãa woo dasi inyi
(Cɔ Matie 3:1-12; Maaku 1:1-8; Luku 3:1-8)

19 Ajɔ nŋu gɔ inɛ ngboi Zuifu ŋa iyi à wa
Zeruzalɛmu à bɛ si Zãa woo weei Ilaaɔ̃ ŋa do inɛi
Levi ŋa a koo a beeɛ a ni, awɔi yoo.
20 Ŋɔi Zãa í jɛ nŋa í fɔ si bantuma í ni, n kù jɛ inɛ
iyi Ilaaɔ̃ í cica.
21 Ŋɔi à beeɛ à ni, debɛi, awɔi yoo. Awɔi Elii walii
nlai takou? Nɔ í ni, aawo. N kù jɛ Elii. Nɔ à beeɛ má
à ni, awɔi ì jɛ walii iyi á na ku naau? Nɔ í ni, aawo.
22 Ŋɔi à beeɛ má à ni, debɛi, awɔi yoo. Sɔ̃ wa ku
ba ka ba iyi aa kaa sisia inɛ ŋa iyi à bɛ wa wa. Bɛirei
awɔ takaɛ ì waa nia araɛ.
23 Ŋɔi Zãa í so ide iyi walii Ezai í tako í fɔu í jɛ nŋa
do í ni,
Amui ǹ jɛ inɛ iyi wa dɔ̃ anu si gbabua wa ni,
I teese kpãai Lafɛ̃ɛ kú tɛ ŋa.
24 Wee inɛ ŋa iyi à bɛ wa ŋau, Farisi ŋai.

25 Ŋɔi à bee Zãa à ni, ì ni i kù jɛ inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau,
i kù jɛ Elii, i kù nɔ i kù jɛ walii iyi á na ku naau. To,
na mii í jɔ̀ ì ya maa dasi inɛ ŋa inyi.
26 Ŋɔi Zãa í jɛ nŋa í ni, amu inyii ǹ wa n dasi inɛ
ŋa, amma inɛ iyi á na ku naau í wa anini nŋɛ nɔ i kù
màa ŋa.
27 Nŋui á naa si anyim. Nɔ n kù tosi n fũ baa ikũi
baataɛ.
28 Ide ŋau ihẽ fei Betanii í ce. Betaniu do ikpa
nunui daakɔi idoi Zuudẽɛi í wa. Tengi bɛi Zãa wa
dasi inɛ ŋa inyi.

Jesui í jɛ angudãi Ilaaɔ̃

29 Iju kumáɛ ŋɔi Zãa í yɛ Jesu wa naa siɛ, ŋɔi í sɔ̃
inɛ ŋa í ni, i cɔɔ ŋa. Inɛ ihẽi í jɛ angudãi Ilaaɔ̃ iyi á
nya dulum dii inɛi andunya ŋa ku nɛò.
30 Ideɛi ǹ tako ǹ fɔ wo ǹ ni inɛ gɔ wa naa si anyim
iyi í rem, domi njɛ í wɛɛ hai waati iyi a kù bí amu.
31 Amu takam n kù mà mà nŋui à ni á na ku naau
wo, amma amu ǹ naa ku dasi ŋɛ inyii ku ba iŋɛ inɛi
Izirɛli ŋa i màa ŋa.
32 Ŋɔi Zãa í sɔ̃ ŋa má í ni, ǹ yɛ Hundei Ilaaɔ̃ wa kita
siɛ wa hai lele. Hundeu í yɛi bɛi ankasiidi.
33 Amu mɔ n kù mà mà nŋui à ni á na ku naau wo.
Amma Ilaaɔ̃i í bɛm wa n naa n dasi inɛ ŋa inyi. Nɔ
nŋui í sɔ̃m mii iyi á jɔ̀ n màa. Í ni an yɛ inɛ gɔ iyi
Hundei nŋu á kita ku de siɛ wa nɔ ku maa wa bɛ.
Nŋui á daa inɛ ŋa si Hundei nŋu.
34 Ǹ yɔɔ, nɔ ǹ wa n jɛa inɛ ŋa sɛɛda iyi nŋui í jɛ Amai
Ilaaɔ̃.

Mɔcɔ sintei Jesu ŋa

35 Iju kumáɛ Zãa í wa bɛ má, wa leekĩ do mɔcɔ
minjiɛ gɔ ŋa.

36 Ŋɔi à yɛ Jesu wa lɔ nɔ Zãa í ni, i cɔɔ ŋa. Inɛ ihɛ̃i í
jɛ angudãi Ilaaɔ̃.
37 Iyi mɔcɔ ŋau à gbɔ ideu ŋɔi à too Jesu.
38 Ŋɔi Jesu í sinda í ba à waa too nŋu wa, nɔ í bee
ŋa í ni, mii ì waa dɛ ŋa. Ŋɔi à ni do fee nŋa, Rabi,
waatɔ mɛɛtu. Ŋɔi à beeɛ à ni, iwoi í jɛ kpasɛ̃ɛ.
39 Ŋɔi í jɛ nŋa í ni, i naa i cɔ ŋa. Nɔ à tooɛ à koo à cɔ
bii í wa nɔ à hoe bɛ. Ideu ihɛ̃ í cei alɛ zakai isɔ mɛɛ.
40 Inɛ akãi amanɛ minji ŋa iyi à gbɔ idei Zãa nɔ à
too Jesuu, nŋui í jɛ Anderee, ifɔi Simɔɔ Piɛɛ.
41 Iyi í sɛkɛɛ hai bi Jesu gbakã í koo í kpe Simɔɔ
igbãɛ nɔ í sɔ̃ɔ í ni, à yɛ inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau.
42 Ŋɔi í bɔò Simɔɔ bi Jesu. Iyi Jesu í cɔɔ nɔ í ni, ǹ
mà iyi awɔi ì jɛ Simɔɔ amai Zãa, amma Sefasii aa ya
kpeɛ bɛbɛi. (Iriu bɛ do Piɛɛ fei, yaaseɛi í jɛ kuta.)

Jesu í kpe Filipu do Nataniɛli

43 Iju kumáɛ Jesu í dasi idɔ nŋu ku bɔ ilɛi Galilee.
Iyi í to bɛ ŋɔi í ko Filipu nɔ í sɔ̃ɔ í ni, toom wa.
44 Wee Filipu inɛi Bɛsaidai. Anderee do Piɛɛ ŋa
mɔ inɛi ilu bɛ ŋai.
45 Ŋɔi Filipu í koo í dɛdɛ Nataniɛli í sɔ̃ɔ í ni, à yɛ inɛ
iyi Moizi í kɔ ideɛ si tiai woodau nɔ walii ŋau mɔ à fɔ
ideɛ. Inɛɛu nŋui í jɛ Jesu inɛi Nazarɛti amai Zozɛfu.
46 Ŋɔi Nataniɛli í beeɛ í ni, inɛ jiida gɔ á yɔkɔ ku
fita hai Nazarɛti mbɛ? Ŋɔi Filipu í ni, naa i koo i cɔ.
47 Ŋɔi à waa koo. Iyi Jesu í yɛ Nataniɛli wa naa bi
tɛɛ ŋɔi í ni, i cɔ ŋa, amai Izirɛli takaɛi wa naa bɛ, kù
nɛ taki kãma si idɔɛ.
48 Ŋɔi Nataniɛli í beeɛ í ni, hai iwoi ì màm. Ŋɔi
Jesu í ni, baa hee Filipu koo maa kpeɛ wa ǹ yɛɛ icui
jĩi ndii figiu ihɔ̃.

49 Ɲɔi Nataniɛli í ni, Mɛɛtu, awɔu Amai Ilaaɔ̃i,
awɔu Ilaalui Izirɛlii.
50 Ɲɔi Jesu í jɛaa í ni, ì dasim naanɛ tã si na iyi í jɔ̀
ǹ ni ǹ yɛɛ abɛ j̃ii ndii figiu ihɔ̃? Aa yɛ ngɔgɔ iyi í la í
re iyi bɛ.
51 Nɔ í ni má, ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ɲɛ, aa na i yɛ lelei Aɔ̃
í cĩ ɲa nɔ amalekai Ilaaɔ̃ ɲa aa gũ a maa kita si amu
Amai Amanɛ.

2

Abɔdɔ̃ iyi à ce Kana

1 Si ajɔ mɛɛtasiaɛ ɲɔi à waa ce abɔdɔ̃ gɔ Kana ilɛi
Galilee. Nɔ iyei Jesu í wa bɛ.
2 Nɔ à kpe Jesu do mɔcɔɛ ɲa mɔ bi ku ce abɔdɔ̃u.
3 Ɲɔi atẽ vẽɛ nɲa í na í tã nɔ iyei Jesu í koo í sɔ̃ɔ í ni,
aɲa a kù nɛ vẽɛ má.
4 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, yaayi, awɔ si aa sɔ̃m mii iyi an
ce. Waatim kù to titã.
5 Ɲɔi iyeu í sɔ̃ woo ce icɛ ɲau í ni, i ce bɛi í sɔ̃ ɲɛ
fei.
6 Wee tengi bii à waa ce abɔdɔ̃u boonyi mɛɛfa gɔ
ɲa iyi à ce do kuta à wa bɛ, si bɛi Zuifu ɲau à ya kpã
si inyii awala nɲa. Boonyi akã fei á yɔkɔ ku gba inyi
zakai jɔlɔ jɔnka mɛɛ wala mɛɛfa.
7 Nɔ Jesu í sɔ̃ woo ce icɛ ɲau í ni, i kpã inyi i cuusi
boonyi ɲau ku kɔ̃ ɲa. Nɔ à kpã à cuusi hee fei ndɛɛ í
kɔ̃.
8 Ɲɔi gbakã Jesu í ni a bu a koo a na inɛ ngboi
abɔdɔ̃u, nɔ à bu à waa bɔ ku náa.
9 Amma hee a maa náa, í kpaasi vẽɛ tã. Ɲɔi inɛ
ngbou í tiɛɛ. (Kù mà hai bii í naa, amma inɛ ɲa iyi
à kpã inyiu wa ngu ɲa à mà.) Iyi í tiɛɛ nɔ í kpe mɔkɔ
titɔ̃u,

10 í sɔ̃ɔ í ni, atɛ̃ iyi í dɔ̃ ku mɔi à ya tako a naaò wa,
bii inɛ ŋa à mɔ hee à yo a bɛi a na ŋa iyi kù dɔ̃ sãa
sãau. Amma awɔ, didɔ̃ui ì singa hee í to nsɛi.
11 Iyi bɛi í jɛ maamaake sinte iyi Jesu í ce. Kana bɛi
í coo si ilɛi Galilee. Do yaase bɛɛbɛi í nyisiò amboeɛ
nɔ mɔcɔɛ ŋa à dasiɛ naanɛ.
12 Si anyii nŋu nɔ i bɔ Kapɛranumu, nŋu do iyeɛ
do ifɔɛ ŋa do mɔcɔɛ ŋa, amma a kù kpɛ bɛ.

Jesu í wa bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃
(Cɔ Matie 21:12-13; Maaku 11:15-17; Luku 19:45-46)

13 Jingaui Zuifu ŋa iyi à ya ni jingaui Iku ku kuaui
í maai wa. Ŋɔi Jesu í bɔ Zeruzalɛmu.
14 Waati iyi í to bɛ, í bɔ bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃
nɔ í ba woo ta kɛtɛ do angudã do ankasiidi ŋa si
bantumai kpasɛ̃u do inɛ ŋa iyi à buba à waa kpaasi
fia.
15 Ŋɔi í ce kolongbai ikũ nɔ í leleò aŋa fei hai bɛ,
hee do angudã do kɛtɛ ŋau fei. Nɔ í fuka taabui woo
kpaasi fia ŋau í nikã fia nŋa.
16 Nɔ í sɔ̃ woo ta ankasiidi ŋau í ni, i fitaò mii ŋau
bɛ hai ihɛ̃. I maà sinda kpasɛ̃i Baam ajà nŋɛ.
17 Iyi mɔcɔɛ ŋau à gbɔ bɛɛbɛ ŋɔi à ye gigii kukɔi
idei Ilaaɔ̃ iyi í ni, ǹ nɛ himma si icɛi ileɛu hee wa bi
ku kpam.
18 Ŋɔi Zuifu ŋau à beeɛ à ni, maamaake yoomai aa
yɔkɔ i ce nwa ku ba ka mà iyi ì nɛ kpãai bɛɛbɛ ku ce.
19 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, i lɛgɛ ileu ihɛ̃ ŋa nɔ si afei
ajɔ mɛɛta an dedeɛ má.
20 Ŋɔi Zuifu ŋau à sɔ̃ɔ à ni, adɔ̃ ciiji do mɛɛfai à ce
à bɛi à maò ileu ihɛ̃. Bɛirei aa ce i dedeɛ si afei ajɔ
mɛɛta.
21 Amma idei ile iyi Jesu wa fɔu, araɛi wa fãa.

22 Na nŋu, waati iyi Jesu í jĩ hai si balɛ, məcɔɛ ŋa à
ye gigi iyi í fɔ ide bɛɛbɛ wo. Nə à dasi kukɔi idei Ilaaõ
naanɛ do ide ŋa iyi Jesu í tako í sõ ŋau.

Jesu í mà idɔi inɛ fei

23 Si bɛi Jesu í wa Zeruzalɛmu si waatii jingaui Iku
ku kuau, inɛ ŋa à yɛ maamaake ŋa iyi í ya maa ce nɔ
inɛ nkpɔ í dasiɛ naanɛ.
24 Amma Jesu kù na ŋa ara domi í mà idɔi inɛ fei.
25 Kù bee hee a sisia nŋu daai amanɛ domi nŋu
takaɛ í mà mii iyi í wa si idɔi amanɛ fei sãa sãa.

3

Jesu do Nikodɛmu

1-2 Idũ ajɔ nŋu gɔ mɔkɔ gɔ í bɔ bi Jesu à ya kpoo
Nikodɛmu. Mɔkɔu Farisii, nɔ wa jɛ inɛ ngboi Zuifu
gɔ ŋa. Iyi í to bi Jesu ŋɔi í ni, Mɛɛtu, à mà iyi Ilaaõi í
bɛɛ wa i naa i kɔ nwa si cio. À mà bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀
inɛ gɔ kù wɛɛ iyi á yɔkɔ ku ce maamaake ŋa iyi ì ya
maa ce bii kù jɛ Ilaaõi í wɛɛ do lafɛ̃ɛ.
3 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, ntɔ ntɔ ǹ wa n sõɛi, nɔ a kù bí
inɛ isɛ gbeejisia kaa yɔkɔ ku yɛ andunya titõi Ilaaõ.
4 Amma Nikodɛmu í beeɛ í ni, inɛ iyi í la tã, bɛirei
aa ce a búu má. Á nyi inɔi iyeɛ a bɛi a buu isɛ
gbeejisia mái?
5 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, ntɔ ntɔ, bii kù jɛ inyi do
Hundei Ilaaõi í bi inɛ gɔ, lafɛ̃ɛ kaa yɔkɔ ku lɔ andunya
titõi Ilaaõ.
6 Amanɛ amanɛi í ya bí, Hundei Ilaaõ mɔ hundei í
ya bí.
7 Ǹ sõɛ ǹ ni, í gbe a bí inɛ isɛ gbeejisia. Amma maà
jɔ̀ ideu ku muɛ biti.

8 Fufu í ya maa cei do bii í bi, nɔ ì ya maa gbɔ ibaɛ,
mà irei. Amma i kaa mà hai bii wa naa hee má jɛ bii
wa bɔ. Bɛɛbɛ mɔi í yɛ do inɛ iyi Hundei Ilaaɔ̃ í bí fei.

9 Ŋɔi Nikodɛmu í beeɛ í ni, bɛirei á ce ku ce.

10 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, awɔi ì waa kɔ inɛi Izirɛli ŋa
si cio nɔ i kù mà yaasei ideu bɛ?

11 Ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ɛ, ide iyi à mài à waa fɔ, nɔ à
waa jɛ sɛɛdai mii iyi à yɛ. Amma do nŋu fei, i ci ya
jɛsi sɛɛda nwa ŋa.

12 Ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ ide iyi wa ce si andunya nɔ i kù
dasi naanɛ ŋa. To, bii bɛɛbɛi, nɔ bɛirei aa ce i dasi
naanɛ ŋa bii n sɔ̃ ŋɛ mii ŋa iyi wa ce lelei Aɔ̃.

13 Inɛ gɔ kù wɛɛ iyi í bɔ lelei Aɔ̃ bii kù jɛ amu Amai
Amanɛ, amu iyi ǹ kita wa hai lelei Aɔ̃.

14 Si bɛi Moizi í kɔa njo si jĩi í wuu lele si gbaau,
bɛɛbɛ mɔi amu Amai Amanɛ kù nɛ bɛi á ce iyi a kù
wu aram lele,

15 ku ba inɛ iyi í dasim naanɛ fei ku ba kuwɛɛ hai
tã.

16 Ilaaɔ̃ í bi inɛi andunya ŋa jiida jiida hee í na ŋa
Ama akãɛ ku ba inɛ iyi í dasiɛ naanɛ fei ku maà ce
nfe, amma kú nɛ kuwɛɛ iyi ci ya tã.

17 Ilaaɔ̃ kù bɛ Amaɛ wa si andunya ku ba ku yɛò
taalei inɛi andunya ŋa, amma í bɔɔ wai ku ba inɛi
andunya ŋa a ba faaba na saabuɛ.

18 Inɛ iyi í dasiɛ naanɛ, Ilaaɔ̃ kaa yɛ taaleɛ, amma
inɛ iyi kù dasiɛ naanɛ í yɛ taalei lafɛ̃ɛ tã, si na iyi í jɔ̀
kù dasi ama akãɛ naanɛ.

19 Í yɛ taalei inɛ dimi bɛɛbɛ ŋai si na iyi í jɔ̀ inya
kumá í naa si andunya, amma inɛ ŋa à bi ilu kuku
í re inya kumáu. À bi ilu kukuui si na iyi í jɔ̀ kuce
nŋa kù sĩa.

20 Ntɔ ntɔ, inɛ iyi wa ce laalɔ fei í ya cé inya kumái.
Ci ya naa si inya kumáu ku ba mii iyi wa ce ku maà
fita gbugbãa.
21 Amma inɛ iyi wa too kpãai ntɔ í ya ce icɛɛ ŋai
do idɔɔbii Ilaaõ. Na ŋɔi í jɔ̀ á naa si inya kumá ku ba
a yɛ mii iyi nŋu wa ce ti idɔɔbii Ilaaõi.

Jesu do Zãa

22 Si anyii nŋu, Jesu do mɔcɔɛ ŋa à bɔ ilɛi Zudee.
Aŋaò ŋa à ce bɛ ajɔ minji, nɔ Jesu í dasi inɛ ŋa inyi.
23 Zãa mɔ wa dasi inɛ ŋa inyi ilui Enɔɔ, kɔkɔi
Salimu, domi inyi í kpɔ bɛ. Inɛ ŋa à wasi ku koo siɛ
nɔ wa dasi ŋa inyi.
24 Waati bɛɛbɛ a kù dasi Zãa piisõɔ titã.
25 Ŋɔi mɔcɔi Zãa ŋa do Zuifu gɔ à waa ce kakɔɔ si
buki iyi amanɛ á ce ku bɛi ku má.
26 Ŋɔi à bɔ bi Zãa à ni, Mɛɛtu, ajɔɛ ì jɛ sɛɛdai mɔkɔ
iyi iŋɛò ì wa icei idoi Zuudɛ̃ɛu, mà irei. Wee nsɛi
nŋu mɔ wa dasi inɛ ŋa inyi, nɔ inɛ fei wa bɔ bi tɛɛ.
Kù jɛɛ si ide kãma?
27 Ŋɔi Zãa í sõ ŋa í ni, inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ba ngɔgɔ
bii kù jɛ Ilaaõi í muaa.
28 Iŋɛ taka nŋɛ ì jɛ sɛɛdam iyi ǹ ni n kù jɛ inɛ iyi
Ilaaõ í cica, amma à bɛm wai ku ba n cuaa wa.
29 Inɛ iyi í nɛ abo titõ nŋui í jɛ mɔkɔ titõ, mà irei.
Amma kpaasii mɔkɔ titõu, inɛ nŋu á leekĩi ku maa
gbɔ. Nŋu mɔ í ya nɛ inɔ didõ ntɔ ntɔ waati iyi í gbɔ
imui mɔkɔ titõu. Na ŋɔi í jɔ̀ nsɛi amu takam ǹ nɛ inɔ
didõ nla nla.
30 Kù nɛ bɛi á ce iyi bɛɛrɛi Jesu kù kõɔsi, nɔ tom kù
nɛ bɛi á ce iyi kù kaye.

Inɛ iyi wa naa hai lelei Aõ

31 Nɔ Zãa í ni má, inɛ iyi í naa hai lele nŋui í re
inɛ fei. Inɛ iyi í jɛ ti andunya, inɛi andunyai, idei
andunyai í ya maa fɔ. Inɛ iyi í naa hai lele nŋui í re
inɛ fei.
32 Wa jɛ sɛɛdai mii iyi í yɛ do iyi í gbɔ. Amma inɛ
kãma kù waa jɛsi sɛɛdaɛ.
33 Inɛ iyi í jɛsi sɛɛdaɛ, í jɛsi iyi Ilaaɔ̃ í jɛ ilu ntɔ.
34 Inɛ iyi Ilaaɔ̃ í bɛ wa idei Ilaaɔ̃i wa fɔ, domi Ilaaɔ̃
í muaa Hundeɛ do inɔ akã.
35 Ilaaɔ̃ Baaba í bi Amaɛ nɔ í daa mii fei si awɔ.
36 Inɛ iyi í dasi amau naanɛ fei í nɛ kuwɛɛ hai tã.
Inɛ mɔ iyi í kɔ ku dasiɛ naanɛ kaa ba kuwɛɛu, amma
idɔɔkɔ̃i Ilaaɔ̃ í wa si irii lafɛ̃ɛ.

4

Jesu do inaaboi Samari gɔ

1-3 Farisi ŋa à gbɔ iyi Jesu wa ba mɔcɔ ŋa wa dasi
ŋa inyi wa re Zãa. Amma kù jɛ Jesu takaɛi wa dasi
inɛ ŋa inyiu, mɔcɔɛ ŋai à waa coo. Ajɔ nŋu gɔ Jesu
í gbɔ iyi à waa fɔ bɛɛbɛ, ŋɔi í nɛ hai Zudee bɛ wa bɔ
ilɛi Galilee.
4 Wee ku bɛi ku to bɛ tilasii ku too do ilɛi Samari.
5 Ŋɔi í to si ilui Samari gɔ iyi à ya kpe Sikaa, kɔkɔi
iko iyi Zakɔbu í mua Zozɛfu amaɛu.
6 Bɛi lɔgɔi Zakɔbuu í wa. Jesu í to bɛi zakai dasã.
Ŋɔi í koo í buba si itɩ̃i lɔgɔu si na iyi í jɔ̀ í gbɛɛji do
isɛɛnɛu.
7 Ŋɔi inaaboi Samari gɔ í naa inyi ku kpã. Ŋɔi Jesu
í ni, muum inyi n mɔ.
8 Wee mɔcɔɛ ŋa à bɔ inɔ ilu ijɛ ku ra wa.
9 Ŋɔi abou í sɔ̃ Jesu í ni, awɔ Zuifu, bɛirei í ce ì
waa tɔɔm inyi ku mɔ, amu inaaboi Samari. Abou í

ni bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ Zuifu ŋa do inɛi Samari ŋa a ci
ya ce njɛ fɔɔ.
10 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, bii ì mà amuai Ilaaɔ̃ wo, nɔ
bii ì mà inɛ iyi wa tɔɔɛ inyi ku mɔ, aa tɔɔm nii wo nɔ
n muɛ inyii kuwɛɛ.

11 Ŋɔi abou í sɔ̃ɔ í ni, mɔkɔɔyi, i kù nɛ gooka. Wee
lɔgɔu í jĩ isa. Bɛirei aa ce i ba inyii kuwɛɛu.
12 Zakɔbu, bala nwai í tu nwa lɔgɔu ihɛ̃. Nɔ nŋu
do amaɛ ŋa do mɛɛmuɛ ŋa fei ihɛ̃i à ya mɔ. Mà awɔ
ì waa tamaa ì re Zakɔbu bala nwaui.
13 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, inɛ iyi í ya mɔ inyii lɔgɔu ihɛ̃
fei, agbɛ á kpaa má.
14 Amma inɛ iyi an mua inyi ku mɔ, agbɛ kaa kpa
lafɛ̃ɛ má, domi inyi iyi an mua lafɛ̃ɛ á maa sɔ̃i bɛi
inyii isɔ̃ nɔ á na inɛ kuwɛɛ hai tã.
15 Ŋɔi abou í ni, mɔkɔɔyi, ǹ bi i muum dimii inyiu
bɛ ku ba agbɛ ku maà kpam má nɔ n maà n naa inyi
ku kpã ihɛ̃ má.

16 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ɔ í ni, koo kpe mɔkɔɛ wa i naa wa
ihɛ̃ ŋa.
17 Ŋɔi abou í jɛa Jesu í ni, n kù nɛ mɔkɔ. Ŋɔi Jesu
mɔ í ni, ntɔi ì fɔ iyi ì ni i kù nɛ mɔkɔ,
18 domi mɔkɔ miui ì tako ì nɛ. Nɔ wee mɔkɔ iyi ì
nɛ si nsɛi kù jɛ mɔkɔɛ. Inɛ nŋu ntɔi ì fɔ.

19 Ŋɔi abou í ni, mɔkɔɔyi, ǹ yɛ iyi awɔu waliii.
20 To, awa inɛi Samari ŋa, bala nwa ŋa si geeteu
ihɔ̃i à ya gulɛ a tɔɔ Ilaaɔ̃ wo, amma iŋɛ Zuifu ŋa, ì ni
í gbe Zeruzalɛmui inɛ ku ya gulɛ ku tɔɔɛ.
21 Nɔ Jesu í sɔ̃ɔ í ni, abooyi, dasi idem iyi an sɔ̃ɛ
naanɛ. Awaati wa naa iyi a kaa gulɛ a tɔɔ Ilaaɔ̃ Baaba
si antai geeteu ihɔ̃ hee má jɛ Zeruzalɛmu.

22 Iŋɛ inɛi Samari ŋa, ì waa gulɛa Ilaaɔ̃, amma i
kù màa ŋa. Awa Zuifu ŋa à màa à bɛi à waa gulɛaò,
domi idei faaba wa naai hai bi Zuifu ŋa.
23 Amma awaati gɔ á na ku naa, nɔ í to wa tã mɔm
de, iyi Hundei Ilaaɔ̃ á jɔ̀ inɛ ŋa a maa gulɛ a tɔɔ Ilaaɔ̃
Baaba do ntɔ. Woo gulɛaa do yaase bɛɛbɛ ŋai í bi.
Inɛ bɛ ŋai à jɛ woo gulɛaa Ilaaɔ̃ ntɔ ntɔ.
24 Ilaaɔ̃i í jɛ Hunde, nɔ kù nɛ bɛi aa ce iyi a kù
gulɛaa si Hunde do si ntɔ.
25 Ŋɔi abou í sɔ̃ɔ í ni, ǹ mà inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cica á na
ku naa. Bii í naa nŋui á sisi nwa fei ndɛɛ.
26 Ŋɔi Jesu í ni, amui ihɛ̃, amu iyi ǹ wa n baɛ ide
ku fɔ.
27 Waati bɛɛbɛ mɔcɔi Jesu ŋau à to wa. Ŋɔi ideu í
mu ŋa biti ntɔ ntɔ do iyi à yɛ wa ba inaabo ide ku fɔ.
Do nŋu fei, kãma nŋa gɔ kù bee abou mii iyi í bi. A
kù nɔ a kù bee Jesu a kù ni, mii í ce ì waa ba abou
ide ku fɔ.
28 Ŋɔi abou í jilɛ bɔɔdoɛ bɛ í nyi inɔ ilu í koo í sɔ̃
inɛ ŋa í ni,
29 i naa i koo i cɔ inɛ gɔ iyi í sɔ̃m mii iyi ǹ tako ǹ ce
fei. Mà inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau mbɛ ya.
30 Nɔ inɛ ŋa à fita wa hai inɔ iluu à waa bɔ bi Jesu.
31 Waati bɛɛbɛ mɔcɔɛ ŋa à wasi ku manteɛ à waa
ni, Mɛɛtu, jɛ titã.
32 Amma í sɔ̃ ŋa í ni, ǹ nɛ dimii ijɛ gɔ iyi i kù mà
ŋa.
33 Ŋɔi mɔcɔ ŋau à bee njɛ à waa ni, mà inɛ gɔ í naa
ijɛ wai de.
34 Nɔ Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, ijɛm nŋui í jɛ n ce idɔɔbii inɛ
iyi í bɛm wa nɔ n kpa irii icɛɛ iyi í dasim.

35 Iŋɛ ì waa ni í gbe cukpa mɛɛ a bɛi a da iya.
Amma amu ǹ wa n sõ ŋɛ, i cɔ iko ŋau, mii ku gbẽ
ŋau fei í jɨ̀a í to ku da.
36 Inɛ iyi wa da í wasi fiaɛ ku gba tã, nɔ amaajɛ iyi
wa tɔtɔɔu ti kuwɛɛ hai tãi. Si bɛɛbɛ woo gbẽ do woo
da à nɛ inɔ didõ ajɔ.
37 À ya kpa mɔnda gɔ a ni, inɛ gɔ wa gbẽ nɔ inɛ
mmu gɔ wa da. Mɔndau ntɔi wa fɔ.
38 Ǹ bɛ ŋɛi i koo i da si iko bii i kù logoo ŋa. Inɛ gɔ
ŋai à ce icɛ bɛ, wee nsɛi iŋɛi ì naa ì waa da mii iyi à
gbẽu ŋa.
39 Inɛi Samari nkpɔ nkpɔi í dasi Jesu naanɛ si inɔ
iluu bɛ si na iyi í jɔ̀ abou í tako í sõ ŋa í ni Jesu í sõ
nŋu mii iyi nŋu í ce wo fei.
40 Na nŋu, inɛi Samari ŋau à koo à ba Jesu à tɔɔɛ
suuru ku gbe bi ti aŋa. Nɔ í ce bɛ ajɔ minji.
41 Inɛ nkpɔi í dasi naanɛ má waati iyi à gbɔ idei
Jesu,
42 ŋɔi à sõ abou à ni, kù jɛ na ide iyi ì fɔu nŋu akãi
í jɔ̀ à dasi Jesu naanɛ má, amma si na iyi í jɔ̀ awa
taka nwa à gbɔ ideɛi nɔ à mà iyi do ntɔ nŋui í jɛ Woo
faabai andunya.

Jesu í jɔ̀ amai akawe nla gɔ í ba iri

43 Iyi Jesu í ce ajɔ minji bɛ ŋɔi í nɛ í bɔ ikpa ilɛi
Galilee,
44 domi nŋu takaɛ í fɔ wo í ni, walii ci ya nɛ bɛɛrɛ
si iluɛ.
45 Iyi í to Galilee ŋɔi inɛ ŋau à gbaa do inɔ didõ.
Tako wo à bɔ jingau Zeruzalɛmu nɔ à yɛ mii iyi í ce
bɛ fei. Na ŋɔi í jɔ̀ à gbaa do inɔ didõ.

46 Nɔ í nyi í bɔ Kana si ilɛi Galilee má, tengi bii í
tako í jɔ̀ inyi í kpaasi vɛ̃ɛu. Wee akawei ilaalu gɔ í
wa Kapɛranumu, amaɛ kù waa nɛ baani.
47 Ŋɔi í gbɔ iyi Jesu í nɛ hai ilɛi Zudee í naa ilɛi
Galilee. Ŋɔi í dede hai Kapɛranumu í bɔ bi tɛɛ í koo í
tɔɔɛ suuru ku na ku faaba amai nŋu iyi wa bi ku ku.
48 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, iŋɛ i ci ya dasi naanɛ ajɔ kãma
ŋa bii kù jɛ ì yɛ nyinda do maamaake gɔ ŋa sisi.
49 Ŋɔi akaweu í ni, mɔkɔɔyi, ǹ wa n tɔɔɛ suuru i
naa wa bi tom hee amau ku maa ku.
50 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ɔ í ni, koo i nɛ, amaɛ á wɛɛ.

Nɔ inɛɛu í dasi idei Jesuu naanɛ nɔ í nɛ.
51 Iyi í dasi kpãai ideɛ wa nɛ ŋɔi í ko woo ce icɛɛ
ŋa à waa naa. Ŋɔi à sɔ̃ɔ à ni, amaɛ í ba iri.
52 Ŋɔi í bee ŋa si waati yoomai í ba iri. Ŋɔi à ni,
ana isɔ akãi bɔ̃ɔu í nya.
53 Ŋɔi baai amau í ye gigi iyi waatiu bɛi Jesu í sɔ̃ɔ
ideu dee dee í ni, amaɛ á wɛɛ. Nɔ nŋu do inɛi kpasɛ̃ɛ
ŋa fei à dasi Jesu naanɛ.
54 Isɛ gbeejisiai ihɛ̃ bɛbɛi iyi Jesu í dede hai
ilɛi Zudee í naa ilɛi Galilee nɔ si kunaaɛu fei í ce
maamaakei. Iyi ihɛ̃i í jɛ maamaake minjisia.

5

Jesu í jɔ̀ wɛɛgɛ gɔ í ba iri

1 Si anyiɛ ŋɔi jingau gɔ í to wa. Jingaui Zuifu ŋai.
Nɔ Jesu í bɔ Zeruzalɛmu.
2 Wee Zeruzalɛmu bɛ, bi ku lɔò inɔ iluu í kpɔ.
Andɛ akãi à ya kpe Andɛi angudã ŋa. Kɔkɔi andɛu
bɛi fatama nla gɔ í wa. Nɔ à ma si ile iyi í nɛ andɛ
miu. Do feei Ebɛɛ Bɛtizadai à ya kpoo.

3 Si andɛi ile ŋaui bɔ̃ɔ nkpɔ í ya na ku maa sũ, fɛɛju
ŋa do woo sukutɛ do wɛɛgɛ ŋa. [Bɛi à ya sũ a maa
degbe kuyayai inyiu,
4 domi ajɔ gɔ ŋa amalekai Ilaaɔ̃ í ya kita wa ku lɔ si
fatamau nɔ ku fɔ inyiu. Bii inyiu í fɔ bɔ̃ɔ iyi í tako í
dasi bɛ dimii bɔ̃ɔ iyi í nɛ fei í ya ba irii.]
5 Wee inɛ gɔ í wa bɛ, bɔ̃ɔu adɔ̃ kuntaa do mɛɛjɔi í
ce siɛ.
6 Iyi Jesu í yɔɔ wa sũ bɛ í bɛi í mà iyi í kpɛ bɛ ŋɔi í
beeɛ í ni, ì bi i ba iri?
7 Ŋɔi bɔ̃ɔu í jɛaa í ni, mɔkɔɔyi, n kù nɛ inɛ iyi á
dasim si inyiu waati iyi í fɔ. Hee n maa n kookaai
n maa n dasi inyiu, inɛ gɔ í ya takom nii.
8 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ɔ í ni, dede i ka sɛ̃ɛɛ, i nɛò.
9 Ŋɔi gbakã inɛɛu í ba iri nɔ í ka sɛ̃ɛɛ í dasi kpãa wa
nɛ.
Wee ajɔi kusĩmii.
10 Ŋɔi inɛ ngboi Zuifu ŋau à sɔ̃ inɛ iyi í ba iriu à ni,
ajɔi kusĩmii nnyi. Wooda nwa í ganji i so sɛ̃ɛɛ.
11 Ŋɔi í sɔ̃ ŋa í ni, inɛ iyi í jɔ̀ n ba irii í ni n so sɛ̃ɛm
n nɛ.
12 Ŋɔi à beeɛ à ni, yooi í sɔ̃ɛ í ni i so sɛ̃ɛɛ i nɛ.
13 Amma inɛ iyi í ba iriu kù mà lafɛ̃ɛ si na iyi í jɔ̀
zamaa í wa bɛ nɔ Jesu í dasi inɔ nŋa.
14 Iyi í ce sãa ŋɔi Jesu í yɔɔ bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃
nɔ í sɔ̃ɔ í ni, wee ì ba iri bɛbɛi. To, maà ce dulum má
ku ba laalɔ iyi í re bɛɛbɛ ku maà baɛ má.
15 Ŋɔi inɛɛu í nyi bi inɛ ngbo ŋau í sɔ̃ ŋa í ni Jesui
í jɔ̀ nŋu í ba iri.
16 Ŋɔi í jɔ̀ inɛ ŋau à waa kpã Jesu iju si na iyi í jɔ̀ í
ce dimii mii nɔu bɛ si ajɔi kusĩmi.
17 Amma Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, Baam í ya maa ce icɛi
waati kãma fei, bɛɛbɛ mɔi amu takam ɲ̀ wa n ce.

18 Na irii ideu bɛi Zuifu ŋa à teese à waa dɛ Jesu ku
kpa, kù jɛ si na iyi í jɔ̀ í jɔ̀ inɛɛu í ba iri si ajɔi kusĩmi
nŋu akã, amma si na iyi í jɔ̀ wa wã araɛi do Ilaaɔ̃ má,
wa ni Ilaaɔ̃i í jɛ baai nŋu.

Yiikoi Amai Ilaaɔ̃

19 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi, amu
Ama, n kaa n yɔkɔ n ce ngɔgɔ do aram bii kù jɛ mii
iyi ǹ yɛ Baam wa ce. Mii iyi Baaba wa ce fei, nŋui
amu mɔ Ama ǹ wa n ce.
20 Baaba í bi amu Amaɛ nɔ í nyisim mii iyi nŋu
takaɛ wa ce fei. Á nyisim icɛ iyi í re bɛ ihɛ̃ má mɔm
ku ba iŋɛ fei i biti ŋa.
21 Ntɔ ntɔ, si bɛi Ilaaɔ̃ Baaba í ya jĩ iku ŋa nɔ ku ce
ŋa ilu hunde, bɛɛbɛ mɔi amu Amaɛu an mua inɛ ŋa
iyi ǹ bi kuwɛɛ.
22 Ilaaɔ̃ Baaba takaɛ ci ya kiiti inɛ gɔ, amma í so
kiitiu fei í daa amu Amaɛ si awɔ,
23 ku ba inɛ fei ku saalu amu Amau si bɛi à waa
saalu Ilaaɔ̃ Baaba. Inɛ iyi kù saalu amu Amau, Baaba
iyi í bɛm wai kù saalu.
24 Ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi, inɛ iyi wa gbɔ idem nɔ
í dasi inɛ iyi í bɛm wa naanɛ, lafɛ̃ɛ í nɛ kuwɛɛ hai
tã. Kaa naa bi ku ce kiiti má, amma í kua iku í lɔsi
kuwɛɛi.
25 Ntɔ ntɔ, awaati wa naa nɔ wee í to wa tã, iyi iku
ŋa aa gbɔ imui amu Amai Ilaaɔ̃ nɔ si inɔ nŋa inɛ ŋa
iyi à gbɔ imum fei aa nɛ kuwɛɛ *.
26 Si bɛi Baaba takaɛ í jɛ irii kuwɛɛ, bɛɛbɛ mɔi í jɔ̀
amu Amaɛ ǹ jɛ.

---

* **5:25** iku ŋa Kù jɛ inɛ ŋa iyi à ku ntɔ ntɔ ŋai wa fãa. Amma inɛ ŋa iyi dulum du ŋa í jɔ̀ à jɛ bɛi iku ŋai wa fãa.

27 Nɔ í muum kpãa n kiitiò inɛ ŋa, si na iyi í jɔ̀ ṅ jɛ
Amai Amanɛ.
28 Na nŋu, i maà biti ŋa, domi waati wa naa iyi iku
ŋa fei aa gbɔ imum,
29 nɔ aa fita wa hai si balɛ. Inɛ ŋa iyi à ce jiidaɛ aa
j̈ì si kuwɛɛ hai tã. Inɛ ŋa mɔ iyi à ce laalɔ aa j̈ì nɔ a
kiiti ŋa.

Mii ŋa iyi wa nyisi iyi Jesu í nɛ yiiko

30 Jesu í ni, n kaa n yɔkɔ n ce ngɔgɔ do aram. Si
bɛi Ilaaõ í sõm si bɛɛbɛi an ceò kiitiu, nɔ kiitim í jɛ
dee dee domi n kù wa n dɛ idɔɔbim ku ce, bii kù jɛ
idɔɔbii inɛ iyi í bɛm wa.
31 Bii amu takam nii ṅ wa n jɛa aram sɛɛda wo,
sɛɛdam kù jɛ ntɔ.
32 Amma inɛ gɔ í wɛɛ iyi wa jɛa inɛ ŋa sɛɛdam nɔ ṅ
mà iyi sɛɛda iyi wa jɛ nŋa na irim nɔu ntɔi. Lafɛ̃ɛi í
jɛ Zãa woo dasi inyi.
33 Iŋɛi í bɛ siɛ inɛ ŋa, nɔ ide iyi í fɔ si gãmɛm nɔu
ntɔi.
34 Kù jɛ ṅ wa n dɛ amanɛ ku jɛɛm sɛɛda, amu de ṅ
wa n fɔ bɛɛbɛi ku ba i ba faaba ŋa.
35 Zãau bɛ í yɛi bɛi fitila iyi à má ku má inya. Nɔ
waati keeke gɔ ì jɛsi i wɛɛò inɔ didõ si inya kumáɛu
ŋa.
36 Amma sɛɛda gɔ í wɛɛ iyi í la í re ti Zãa. Sɛɛdaui
í jɛ icɛ iyi ṅ wa n ce. Aõ Baabai í daam si awɔ, nŋu
mɔi wa jɛa inɛ ŋa sɛɛdam nɔ wa nyisi iyi Ilaaõ Baabai
í bɛm wa.
37 Ilaaõ Baaba takaɛi wa jɛa inɛ ŋa sɛɛdam. Amma
iŋɛ i kù gbɔ ide ku fɔɛ baa ajɔ akã ŋa hee má jɛ i yɔɔ
do iju ŋa.
38 Ideɛ kù ba bi ku buba si ŋɛ, domi i kù dasi amu
iyi í bɛ wau naanɛ ŋa.

39 Iŋɛ í yɑ mɑɑ cio kukɔi idei Ilɑɑɔ̃ si nɑ iyi í jɔ̀ ì wɑɑ
tɑmɑɑ ɑɑ bɑ siɛ kuwɛɛ hɑi tã ŋɑ. Nɔ wee kukɔ ŋɑu bɛ
fei wɑ jɛɑ inɛ ŋɑ sɛɛdɑm.
40 Ammɑ do nŋu fei ì kɔ ku nɑɑ bi tom ku bɑ i bɑ
kuwɛɛ ŋɑ.
41 N kù wɑ n dɛ sɑɑbu bi ɑmɑnɛ ŋɑ.
42 Ammɑ ǹ mà ŋɛ. Ǹ mà iyi i kù nɛ kubii Ilɑɑɔ̃ si
idɔ nŋɛ ŋɑ.
43 Do irii Bɑɑm nii ǹ nɑɑ, nɔ i kù gbɑm ŋɑ. Ammɑ
bii inɛ gɔ njɛ í nɑɑ do irii ɑrɑi nŋu tɑkɑɛ, lɑfɛ̃ɛi ɑɑ gbɑ
ŋɑ.
44 Bii bɛɛbɛi bɛirei ɑɑ ce i dɑsim nɑɑnɛ ŋɑ, iŋɛ iyi
ì yɑ mɑɑ dɛ sɑɑbui njɛ ŋɑ iŋɛ duusɔ̃ɔ nɔ i kù wɑɑ dɛ
sɑɑbu iyi wɑ nɑɑ hɑi bi Ilɑɑɔ̃ ŋɑ, nŋu iyi kù nɛ sɑɑ.
45 I mɑà tɑmɑɑ mà ɑmui ɑn yɛ tɑɑle nŋɛ bi Ilɑɑɔ̃
Bɑɑbɑ. Moizi, nŋu iyi ì wɑɑ nɑɑnɛ ŋɑu, nŋui á yɛ
tɑɑle nŋɛ.
46 Bii ì dɑsi Moizi nɑɑnɛ ntɔ ntɔ ŋɑ wo, ɑɑ dɑsi ɑmu
mɔ nɑɑnɛ ŋɑ, domi idem nii Moizi í kɔ.
47 Ammɑ i kù dɑsi ideɛ nɑɑnɛ ŋɑ. To, bɛirei ɑɑ ce
i dɑsi idem nɑɑnɛ ŋɑ.

6

Jesu í wò ɑmɑnɛ dubu miu (5.000)
(Cɔ Mɑtie 14:13-21; Mɑɑku 6:30-44; Luku 9:10-17)

1-4 Si ɑnyii nŋu, jingɑui Zuifu ŋɑ iyi à yɑ kpe Iku
ku kuɑu í mɑɑi wɑ. Wɑɑti bɛɛbɛi Jesu í kuɑ icei
tenkui Gɑlilee. Tenkuui à yɑ nyi ɑ kpe Tiberiɑ má.
Ŋɔi zɑmɑɑ nkpɔ wɑ tooɛ, domi à yɛ mɑɑmɑɑke ŋɑ
iyi í yɑ mɑɑ ce ku mɑɑ fɑɑbɑò bɔ̃ɔ ŋɑ. Ŋɔi Jesu í gũ
geete gɔ í buba do mɔcɔɛ ŋɑ ɑjɔ.

5 Iyi í cɔ ilu nɔ í yɛ zamaa nla gɔi wa naa bi tɛɛ. Ŋɔi
í bee Filipu í ni, iwoi aa ka ba ijɛ iyi aa ka ra inɛ ŋau
ihẽ a jɛ.
6 Í fɔ bɛɛbɛi ku cɔò laakai Filipu domi í mà bɛi nŋu
á ce tã.
7 Ŋɔi Filipu í jɛaa í ni, baa fiai icɛi ajɔ cĩɔ minji kaa
to ka ra nŋa ijɛ, iyi aŋa fei aa ba kekee kekee.
8 Ŋɔi inɛ akãi mɔcɔ ŋau iyi à ya kpe Anderee, ifɔi
Simɔɔ Piɛɛ í ni,
9 ama awaasũ gɔ í wa ihẽ í nɛ pẽɛ ara miu do cẽɛ
keeke minji. Amma nŋu bɛ kaa cea zamaa nlau ihẽ
nkãma.
10 Ŋɔi Jesu í ni, í jɔ̀ aŋa fei a buba. Wee inyau í nɛ
fɔfɔ nkpɔ nkpɔ. Ŋɔi aŋa fei à buba. Si inɔ nŋa kukpɔi
inɛmɔkɔ ŋau í to dubu miu (5.000).
11 Ŋɔi Jesu í so pẽɛ ŋau í saabu Ilaaɔ̃, ŋɔi í jɔ̀ à kpẽa
inɛ ŋa iyi à waa bubau. Bɛɛbɛ mɔi í ce do cẽɛ ŋau. Nɔ
à jɛ bɛi à bi.
12 Iyi aŋa fei à jɛ à yo, ŋɔi Jesu í sõ mɔcɔɛ ŋa í ni, i
ko ijɛ iyi í gbeu ŋa ku ba gɔgɔ ku maà ce nfe.
13 Nɔ à ko ijɛ iyi í gbeu. Si pẽɛ ara miu iyi Jesu í gba
í bububu í kpẽa inɛ ŋa à jɛu, kɔlɔ maateejii í gbe.
14 Iyi inɛ ŋau à yɛ maamaake iyi Jesu í ceu ŋɔi à ni,
do ntɔ, nŋui í jɛ walii iyi á na ku naa si andunyau.
15 Ŋɔi inɛ ŋau à waa bi a muu do gbugbã a coo
ilaalu. Amma si bɛi Jesu í mà si ŋa ŋɔi í nya araɛ
nŋu akã í nyi iri kutau ma.

Jesu wa nɛ si antai tenku
(Cɔ Matie 14:22-33; Maaku 6:45-52)

16 Iyi alɛ í lɛ ŋɔi mɔcɔi Jesu ŋau à bɔ itĩi tenkuu.

17 Ɲɔi à lɔ akɔi inyi ku ba a kua a bɔ Kapɛranumu.
Nɔ à dasi kpãa à waa nɛ. Ɲɔi idũ í dũ nɔ wee Jesu kù
to si ŋa.
18 Ɲɔi fufu nla gɔ wa ce nɔ inyiu wa yaya.
19 Iyi à nɛ zakai kilo mɛɛfa ŋɔi à hɔ̃nnɛ Jesu wa nɛ
si antai inyiu wa naa bi tu ŋa, ŋɔi zigi nŋa í da.
20 Amma Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, amui, i maà jɔ̀ njo ku mu
ŋɛ.
21 Ɲɔi à waa bi nŋu mɔ ku lɔ inɔ akɔi inyiu amma
wee gbakã à to bii à waa bɔu.

Zamaau wa dɛ Jesu

22 Iju kumáɛ inɛ ŋa iyi à wa icei tenkuu bɛ, à ye
gigi iyi akɔ akãi í wa bɛ wo. À nɔ à mà iyi Jesu kù lɔ
akɔi inyiu do mɔcɔɛ ŋa ajɔ, aŋa duusɔ̃ɔ nŋai à nɛ.
23 Waati bɛɛbɛ, akɔi inyi gɔ ŋa mɔ à naa hai Tiberia
nɔ à to inyau. Tengi bɛi Lafɛ̃ɛ Jesu í tako í saabu Ilaaɔ̃
í bɛi í na ŋa pɛ̃ɛ à jɛu.
24 Iyi zamaau í yɛ Jesu do mɔcɔɛ ŋa kãma nŋa kù
wa bɛ, ŋɔi aŋa mɔ à lɔ akɔi inyi ŋau à bɔ ku dɛdɛ ŋa
ikpa Kapɛranumu.

Jesui í jɛ ijɛi kuwɛɛ

25 Ɲɔi inɛ ŋau à kua icei tenkuu do ikpa ihɔ̃ à koo
à ba Jesu bɛ nɔ à ni, Mɛɛtu, waati yoomai í to wa ihɛ̃.
26 Ɲɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, ntɔ ntɔ, ì waa dɛdɛm ŋai si
na iyi í jɔ̀ ì ba pɛ̃ɛ ì jɛ ì yo ŋa, kù jɛ na iyi í jɔ̀ ì yɛ ǹ ce
maamaake gɔ ŋa.
27 I maà ti i ce icɛi ijɛ iyi í ya sãmi nŋu akã, amma i
ce icɛi ijɛ iyi á jɔ̀ i ba kuwɛɛ hai tã ŋa. Nɔ ijɛ nŋu amu
Amai Amanɛi an mu nŋɛ, domi amui Ilaaɔ̃ Baaba í
na yiikoɛ nɔ í jɔ̀ inɛ ŋa à waa yɔɔ.
28 Ɲɔi à beeɛ à ni, mii aa ka ce ka ceò icɛ iyi Ilaaɔ̃ í
bi.

29 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, icɛ iyi Ilaaɔ̃ í bi si ŋɛi í jɛ i
dasi amu woo bɛɛ naanɛ ŋa.
30 Ŋɔi à beeɛ à ni, maamaake yoomai aa ce ka yɔɔ
ku ba ka dasiɛ naanɛ. Mà icɛ yoomai aa ce.
31 Nɔ à ni má, bala nwa ŋa à jɛ ijɛ gɔ iyi à ya kpe
mana si gbaa. À kɔɔ à ni í na ŋa ijɛ wa hai lelei Aɔ̃.
32 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi, kù jɛ
Moizii í mu nŋɛ ijɛu wa hai lele, amma Baam nii í
mu nŋɛ ijɛ iyi í jɛ ntɔu wa hai lele.
33 Nɔ ijɛ iyi Ilaaɔ̃ í ya mua inɛ, nŋui í jɛ inɛ iyi í kita
wa hai lele iyi á jɔ̀ amanɛ ku ba kuwɛɛ hai tã.
34 Ŋɔi à sɔ̃ɔ à ni, mɔkɔɔyi, mu nwa dimii ijɛu bɛ do
ajɔ fei.
35 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, amui ǹ jɛ ijɛi kuwɛɛ. Inɛ
iyi í naa bi tom, ari kaa kpa lafɛ̃ɛ má pai, nɔ inɛ iyi í
dasim naanɛ, agbɛ kaa kpaa má pai.
36 Ǹ tako ǹ sɔ̃ ŋɛ wo ǹ ni, ì waa yɛm ŋa, amma i kù
dasi naanɛ ŋa.
37 Inɛ ŋa iyi Baaba í nam fei aa naa bi tom, nɔ inɛ
iyi í naa bi tom baa bii bɛirei n kaa n nyɔɔ angule.
38 Ǹ kita wai hai lelei Aɔ̃ n na n ceò idɔɔbii inɛ iyi
í bɛm wa, kù jɛ idɔɔbii amu takam.
39 Idɔɔbii inɛ iyi í bɛm wa wee. Inɛ ŋa iyi í nam, n
maà n jɔ̀ baa inɛ akã nŋa ku ce nfe amma n jɪ̀ aŋa fei
hai si balɛ si ajɔi ankãanyi.
40 Idɔɔbii Baam nii í jɛ inɛ iyi í yɛ amu Ama nɔ í
dasim naanɛ fei ku nɛ kuwɛɛ hai tã, an nɔ n jɪ̀ lafɛ̃ɛ
hai si balɛ si ajɔi ankãanyi.
41 Ŋɔi Zuifu ŋau à waa gbagba siɛ na iyi í jɔ̀ í ni nŋu
í jɛ ijɛ iyi í kita wa hai lelei Aɔ̃.
42 Ŋɔi à ni, í jɔ Jesu amai Zozɛfuu mbɛ mɛɛ. À mà
iyeò baaɛ. Bɛirei í ce í ni nŋu í naai hai lele.

43 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, i maà ti i maà gbagba na irim
bɛɛbɛ ŋa.
44 Inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku naa bi tom bii kù jɛ Baaba iyi
í bɛm wai í fa lafɛ̃ɛ wa. Nɔ inɛ nŋui an jɔ̀ ku ǰĩ hai si
balɛ si ajɔi ankãanyiu.
45 Inɛ akãi walii ŋau í kɔ í ni, Ilaaɔ̃ takaɛi á na ku
kɔ inɛ fei si cio. Nɔ bɛɛbɛi inɛ iyi í gbɔ idei Baaba fei
nɔ í jirima cioɛ lafɛ̃ɛ á naa bi tom.
46 Inɛ kãma kù yɛ Ilaaɔ̃ Baaba do iju, í gbe amu iyi
ɲ̀ naa hai bi tɛɛu.
47 Ntɔ ntɔ, inɛ iyi í dasim naanɛ fei í nɛ kuwɛɛ hai
tã.
48 Amui ɲ̀ jɛ ijɛi kuwɛɛ.
49 Bala nŋɛ ŋa à jɛ mana si gbaa amma kù ganji a
ku.
50 Amma amu ijɛ gɔi ɲ̀ wa n fãa iyi í naa hai lele,
iyi bii amanɛ í jɛ kaa ku.
51 Amui ɲ̀ jɛ ijɛi kuwɛɛ. Hai lelei ɲ̀ kita wa. Nɔ inɛ
iyi í ba ijɛu í jɛ fei í nɛ kuwɛɛ hai tã. Ijɛui í jɛ aram.
An náai ku ba inɛ ŋa a maa wɛɛò.
52 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ ŋɔi Zuifu ŋa à ce si kakɔɔ jiida
à waa ni, bɛirei nŋu á ce ku na wa iŋai araɛ ka ŋɔ.
53 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa má í ni, ntɔ ntɔ ɲ̀ wa n sɔ̃ ŋɛi, bii
i kù ŋɔ iŋai arai amu Amai Amanɛ walakɔ i kù mɔ
njɛm i kù nɛ kuwɛɛ ŋa.
54 Inɛ iyi í ŋɔ iŋai aram nɔ í mɔ njɛm í nɛ kuwɛɛ
hai tã, nɔ an jũu hai si balɛ si ajɔi ankãanyiu,
55 domi iŋai aram nii í jɛ ijɛ alala nɔ njɛm mɔi í jɛ
inyi alala.
56 Inɛ iyi í ŋɔ iŋai aram nɔ í mɔ njɛm awaò aa ka
nɛ anu akã ka maa wɛɛò.
57 Baabai í bɛm wa. Nŋui í nɛ kuwɛɛ nɔ na iriɛi
amu mɔ ɲ̀ wɛɛ. Bɛɛbɛ mɔi inɛ iyi í ŋɔm, lafɛ̃ɛ í nɛ

kuwɛɛ na irim.
58 Ijɛ iyi í kita wa hai lelei ṅ wa n fãa. Inɛ nŋu kù
jɛ bɛi ijɛ iyi bala nŋɛ ŋa à jɛ nɔ kù ganji à kuu. Inɛ iyi
wa jɛ dimii ijɛu ihẽ á maa wɛɛi hee do ajɔ fei.
59 Ideu bɛi Jesu í kɔ inɛ ŋa si ile bii Zuifu ŋa à ya
ce kutɔtɔɔ Kapɛranumu.

Idei kuwɛɛ hai tã

60 Iyi mɔcɔi Jesu ŋau à gbɔ ideu ŋɔi nkpɔ nŋa í ni,
ideu ihẽ í lele. Yooi á nɔɔ.
61 Nɔ Jesu í mà iyi à wasi ku gbagba na ideu, ŋɔi í
bee ŋa í ni, ideui í jɛ nŋɛ bi ku koosɛɛ?
62 Debɛi, bɛirei aa ni ŋa bii ì yɛ amu Amai Amanɛ
ṅ wa n bɔ lele ŋa bii ṅ tako ṅ wa wo.
63 Hundei í ya mua inɛ kuwɛɛ, gbugbãi amanɛ kù
jɛ nkãma. Nɔ ide iyi ṅ sõ ŋɛu wee hundei, nɔ nŋui í
jɛ kuwɛɛ.
64 Amma si inɔ nŋɛ inɛ gɔ ŋa a kù dasi naanɛ. Jesu
í fɔ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ í mà hai sinteɛ inɛ ŋa iyi a kaa
dasi nŋu naanɛ do inɛ iyi á na ku zamba nŋu.
65 Nɔ í ni má, na iyi ihẽi í jɔ̀ ṅ sõ ŋɛ wo ṅ ni inɛ gɔ
kù wɛɛ iyi á naa bi tom bii kù jɛ Ilaaõ Baabai í jɔ̀ lafẽɛ
í naa.
66 Ŋɔi hai waati bɛɛbɛ mɔcɔ nkpɔɛ ŋau à fa ara nŋa
do anyi a ci ya tooɛ má.
67 Na ŋɔi í jɔ̀ Jesu í bee mɔcɔ maateejiɛ ŋau í ni, iŋɛ
mɔ ni, i kù waa nɛ ŋai?
68 Ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ í jɛaa í ni, Lafẽɛ, bi yooi aa ka bɔ
má. Awɔi ì nɛ idei kuwɛɛ hai tã.
69 Awa à dasi naanɛ nɔ à mà kam kam iyi awɔi ì jɛ
Inɛ Kumá iyi í naa hai bi Ilaaõ.
70 Ŋɔi Jesu í bee ŋa í ni, kù jɛ amui ṅ cica iŋɛ
maateejiu ba. Do nŋu fei inɛ akã nŋɛ í jɛ inɛi Seetam.

71 Waatɔ idei Zudasi amai Simɔɔ Isikariotii wa
fãa, si na iyi í jɔ̀ baa do iyi í wa si inɔi mɔcɔ maateeji
ŋau fei, nŋui á zambaɛ.

7

Ifɔi Jesu ŋa a kù dasiɛ naanɛ

1 Si anyii nŋu, Jesu wa dabii si ilɛi Galilee. Kù bi
ku bɔ ikpa ilɛi Zudee domi Zuifu ŋau à waa dɛ ku
kpaa.
2 Nɔ wee jingaui Zuifu ŋa iyi à ya kpe jingaui Ilei
acɔ í maai wa.
3 Ŋɔi ifɔi Jesu ŋa à sɔ̃ɔ à ni, nɛ hai ihɛ̃ i bɔ Zudee ku
ba mɔcɔɛ ŋa iyi à wa ikpa bɛ a yɛ icɛ iyi ì waa ce,
4 domi bii amanɛ í bi a mà nŋu bantuma kaa máa
ce ngɔgɔ si asii. Bii ì waa ce dimii icɛ bɛɛbɛ, í gbe í
nyisi inɛ ŋa araɛ.
5 À waa fɔ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ baa aŋa taka nŋa a kù
dasiɛ naanɛ.
6 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, waatim kù to wa titã, amma
iŋɛ waatiu fei í sĩa nŋɛi.
7 Inɛi andunya ŋa a kaa yɔkɔ a cé ŋɛ, amma à cé
amu domi ṅ ya n ni kookoosu nŋa kù sĩa.
8 Iŋɛ i bɔ jingauu, amma amu n kù wa n koo titã,
si na iyi í jɔ̀ waatim kù to wa.
9 Iyi í sɔ̃ ŋa ideu í tã nɔ í gbe ilɛi Galilee bɛ.

Jesu í bɔ jingau

10 Iyi ifɔi Jesu ŋa à bɔ jingauu ŋɔi nŋu mɔ í dede í
koo do asii, kù bi a yɔɔ si bantuma.
11 Ŋɔi Zuifu ŋau à wasi ku dɛdɛɛ si waatii jingauu
à waa ni, iwoi í wa.

12 Ɲɔi si zamaau inɛ ŋa à wasi ku fɔ ideɛ do gundu.
Inɛ gɔ ŋa à waa ni, inɛ jiidai. Nɔ inɛ gɔ ŋa mɔ à waa
ni, iboi, wa dĩ ijui inɛ ŋai.
13 Amma kãma nŋa ci ya fɔ ideɛ do wɔɔkɔ domi à
waa ce njoi inɛ ngbo ŋau.
14 Iyi inɛ ŋa à jɛ jingauu à to anini ŋɔi Jesu í koo í
lɔ bantumai kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ bɛ wa kɔ inɛ ŋa si cio.
15 Ɲɔi Zuifu ŋau à biti nɔ à wasi ku ni, bɛirei inɛ
iyi kù bɔ cio í ce í mà kukɔi idei Ilaaɔ̃ bɛ ihɛ̃.
16 Ɲɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, ciom kù jɛ hai si idɔm nii
wa fita wa. Hai bi Ilaaɔ̃i wa naa, nŋu iyi í bɛm wa.
17 Inɛ iyi í bi nŋu ku ce idɔɔbii Ilaaɔ̃, lafɛ̃ɛ á mà
bii ciom hai bi Ilaaɔ̃i wa naa, walakɔ bii í jɛ ti amu
takam nii.
18 Inɛ iyi wa fɔ ide do yiikoi irii araɛ bɛɛrɛi nŋu
takaɛi wa dɛ. Amma inɛ iyi wa dɛ bɛɛrɛi inɛ iyi í bɔɔ
wa, lafɛ̃ɛ ntɔi í ya fɔ, ibo kãma ci ya wa siɛ.
19 Moizii í na ŋɛ wooda, mà irei. Amma do nŋu
fei, kãma nŋɛ kù waa jirima woodau. To, na mii í
ce ì waa dɛ ku kpam ŋa.
20 Ɲɔi zamaau í jɛaa í ni, ì nɛ inɛi inɔɔkoi ba. Yooi
wa dɛ ku kpaɛ.
21 Jesu í jɛ nŋa í ni, maamaake akãi ǹ ce si ajɔi
kusĩmi nɔ iŋɛ fei í biti.
22 Amma i lasabu ŋa. Moizii í na ŋɛ woodai bango
ku dasi. Nŋui í jɔ̀ baa bii í jɛ ajɔi kusĩmii ì ya maa dasi
ama nŋɛ ŋa bango ŋa. Nɔ mɔm idei bango ku dasiu
kù jɛ hai bi Moizii wa naa, hai bi bala nŋɛ ŋai.
23 Debɛi, bii ì waa dasi ama nŋɛ ŋa bango si ajɔi
kusĩmiu ku ba i maà bɛjɛ woodai Moizi ŋa, na mii í
ce ì ya maa mum do idɔɔkɔ̃ ŋa waati iyi ǹ faaba inɛ
gɔ mam mam si ajɔi kusĩmiu.

24 I maà ya kiiti ngəgə si bɛi ì waa yəə do iju nŋu
akã ŋa, amma i ce kiitiu dee dee ŋa.

Jesui í jɛ inɛ iyi Ilaaõ í cicau?

25 Ŋəi inɛi Zeruzalɛmu gə ŋa, iyi à gbə Jesu í fə
bɛɛbɛ à waa ni, kù jɛ inɛɛu ihẽi à waa dɛ ku kpau ya.
26 Nə wee wa fə ide si bantuma nə inɛ gə kù ni ide
gə mɛɛ. Mà inɛ ngbo nwa ŋa à mà bɛbɛi iyi nŋui í jɛ
inɛ iyi Ilaaõ í cicau do ntə de.
27 Amma bii í jɛ inɛ iyi Ilaaõ í cicau wa naa inɛ gə
kaa mà hai bii á naaò wa, nə wee awa à mà hai bii
inɛɛu ihẽ í naa.
28 Si bɛi Jesu wa kə ŋa si cio bantumai kpasẽi Ilaaõ
bɛ í la wa ni, ì waa tamaa bɛi ì màm ŋai, ì nə ì mà hai
bii ǹ wa n naa ŋa. Do nŋu fei, n kù naa do yiikoi
aram, amma ilu ntəi iyi iŋɛ i kù mà, nŋui í bɛm wa.
29 Amu ǹ màa, domi hai bi tɛɛi ǹ wa n naa, nŋu
məi í nə í bɛm wa.
30 Ŋəi à waa dɛ ku muu, amma inɛ gə kù lesiɛ awə
domi waatiɛ kù to wa titã.
31 Si zamaau inɛ nkpə í dasiɛ naanɛ ŋəi à ni, bii inɛ
ihẽ kù jɛ inɛ iyi Ilaaõ í cicau, inɛ mmu iyi á na ku naa
á yəkə ku ce maamaake ŋa ku re bɛi inɛɛu ihẽ wa ce?

À bɛ woo degbe kpasẽi Ilaaõ ŋa a koo a mu Jesu

32 Farisi ŋau à gbə bɛi inɛ ŋau à waa fə idei Jesu
do gundu. Na nŋu, inɛ ngboi woo weei Ilaaõ ŋa do
Farisi ŋa à bɛ woo degbe kpasẽi Ilaaõ ŋa a koo a muu
wa.
33 Ŋəi Jesu í sõ ŋa í ni, waati keekei í gbe iyi an wɛɛ
do iŋɛ. Si anyiɛ an nyi bi inɛ iyi í bɛm wa.
34 Aa na i maa dɛdɛɛm ŋa amma i kaa yɛm ŋa,
domi i kaa yəkə i bə bii an wa ŋa.

35 Ŋɔi Zuifu ŋau à bee njɛ ide à waa ni, iwoi á bɔ
iyi a kaa ka yɔɔ. Mà bi inɛ nwa ŋa iyi à fangaa si ilɛi
dimi mmu ŋaui á bɔ ya. Á koo kɔ dimi mmu ŋau si
cioi?
36 Yoomai í jɛ yaasei ide iyi í fɔu bɛ si bɛi í ni aa ka
dɛ nŋu amma a kaa ka yɛ nŋu, domi bii nŋu á wa a
kaa ka yɔkɔ ka bɔ bɛ.

Inyii kuwɛɛ

37 Ajɔi ankãanyii jingaui í ya nɛ bɛɛrɛ ku re. Ajɔ
nŋuu, ŋɔi Jesu í dede í leekĩ wa fɔ ide hee lele wa ni,
inɛ iyi agbɛ wa kpa ku naa ku mɔ inyi bi tom.
38 Inɛ iyi í dasim naanɛ fei inyii kuwɛɛ á cã si idɔi
lafɛ̃ɛ. Bɛɛbɛi kukɔi idei Ilaaõ í ni.
39 Wee idei Hundei Ilaaõi Jesu wa fãa. Inɛ iyi í dasi
Jesu naanɛ fei á ba Hundeu. Amma waati iyi wa fɔ
bɛɛbɛu Ilaaõ kù na Hundeɛ titã si na iyi í jɔ̀ Jesu kù
nyisi amboeɛ waati bɛɛbɛ.

Inɛ ŋa à waa kpɛ̃ njɛ na irii Jesu

40 Inɛ gɔ ŋa si inɔi zamaau, iyi à gbɔ ideu ŋɔi à ni,
inɛɛu ihɛ̃ walii nlaui ntɔ ntɔ.
41 Inɛ gɔ ŋa mɔ à ni, inɛ iyi Ilaaõ í cicaui. Amma
inɛ gɔ ŋa à ni, bɛirei inɛ iyi Ilaaõ í cicau á ce ku naa
hai ilɛi Galilee.
42 Kukɔi idei Ilaaõ kù ni inɛ iyi Ilaaõ í cicau á fita
wai hai si dimii Davidi? Hai Bɛtɛlehɛmu ilui Davidi
takaɛ si á naa?
43 Nɔ inɛ ŋau à waa kpɛ̃ njɛ na iriɛ.
44 Inɛ gɔ ŋa à bi a muu, amma inɛ kãma kù lesiɛ
awɔ.

Naanɛ hai dasii inɛ ngboi Zuifu ŋa

45 Ŋɔi woo degbe kpasɛ̃i Ilaaõ ŋau à nyi bi inɛ
ngboi woo weei Ilaaõ ŋa do Farisi ŋau. Ŋɔi à bee
ŋa à ni, na mii í ce i kù mu Jesuu wa ŋa.
46 Ŋɔi woo degbe kpasɛ̃i Ilaaõ ŋau à jɛ à ni, inɛ
kãma kù wɛɛ iyi í fɔ ide bɛi inɛɛu bɛ.
47 Ŋɔi Farisi ŋau à bee ŋa à waa ni, to, iŋɛ mɔ ì jɔ̀
inɛɛu í dĩ iju nŋɛ ŋa ya.
48 Ì gbɔ bii inɛ ngbo gɔ walakɔ Farisi ŋau baa inɛ
akã nŋa í dasiɛ naanɛ ŋai?
49 Amma zamaau kù mà woodai Moizi. Ilaaõ kú
ceekpe ŋa.
50 Amma si inɔi Farisi ŋau inɛ gɔ í wa bɛ à ya kpoo
Nikodɛmu. Nŋui í bɔ bi Jesu idũu wo. Iyi í gbɔ à waa
fɔ bɛɛbɛ ŋɔi í bee ŋa í ni,
51 wooda nwa í yɔɔda nwa ka yɛ taalei amanɛ hai
a kù gbɔ ideɛ nɔ a kù mà mii iyi í ce?
52 Ŋɔi à beeɛ à ni, asee awɔ takaɛ mɔ inɛi Galileei?
Cɔ si kukɔi idei Ilaaõ sãa sãa, i kaa yɛ walii gɔ iyi í fita
wa hai Galilee. [
53 Nɔ inɛ fei í nɛ kpasɛ̃ɛ.

8

Inaabo iyi í ce sakara

1 Ŋɔi Jesu í bɔ geete iyi à ya kpe Olivie.
2 Amma iju kumáɛ daadaakɔ í sinda í bɔ bantumai
kpasɛ̃i Ilaaõ nɔ inɛ fei wa bɔ bi tɛɛ, nɔ í buba í lɔsi cio
ku kɔ ŋa si.
3 Ŋɔi woo kɔ inɛ ŋa si wooda ŋa do Farisi ŋa à naaò
inaabo gɔ wa bi tɛɛ iyi à muu si sakara ku ce. Ŋɔi à
leekĩɛ si aninii zamaau.
4 Nɔ à sõ Jesu à ni, Mɛɛtu, à mu abou ihɛ̃i si sakara
ku ce.

5 Wee Moizi í fɔ si woodaɛ í ni dimii inaabo bɛ ihɛ̃
ka taa kuta ka kpaa. To, awɔ mɔ, bɛirei ì yɔɔ.

6 À fɔ bɛɛbɛi ku ba a cɔ laakaɛ nɔ a yɛ taaleɛ. Amma
Jesu í kɔmba iri ilɛ wa kɔ si ilɛ do amaawɔ.
7 Ŋɔi à beeɛ à manteɛ nɔ í dede í tɛ í sɔ̃ ŋa í ni, inɛ
iyi kù ce dulum si inɔ nŋɛ ku tako ku ta abou kuta.

8 Nɔ í kɔmba má wa kɔ si ilɛ.
9 Iyi à gbɔ bɛɛbɛ ŋɔi à fita akã akã hai inɛ ngbo ŋau
hee ku bɔ si inɛi ankãanyi ŋau. Í gbe Jesu nŋu akã
do abou si wajuɛ.
10 Ŋɔi Jesu í dede í tɛ má nɔ í beeɛ í ni, abooyi, iwoi
à wa. Inɛ gɔ kù gbe ihɛ̃ iyi wa yɛ taaleɛ má?
11 Ŋɔi abou í ni, mɔkɔɔyi, baa akã nŋa kù wa ihɛ̃
má. Jesu í ni, amu takam mɔ n kaa n yɛ taaleɛ. Nɛɛ,
amma maà ce dulum má.]

Jesui í jɛ inya kumái andunya

12 Si anyii nŋu, Jesu í ba inɛ ŋa ide ku fɔ má í ni,
amui ṅ jɛ inya kumái andunya. Inɛ iyi wa toom á nɛ
inya kumá iyi á jɔ̀ inɛ ku ba kuwɛɛ, kaa maa nɛ si ilu
kuku.
13 Ŋɔi Farisi ŋau à sɔ̃ɔ à ni, nsɛi ì waa jɛa araɛ sɛɛda.
Sɛɛdaɛ kù jɛ ntɔ.

14 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, baa bii ṅ wa n jɛa aram
sɛɛda, ide ŋa iyi ṅ wa n fɔu fei ntɔi, domi ṅ mà hai
bii ṅ naa ṅ nɔ ṅ mà bii ṅ wa n bɔ. Amma iŋɛ i kù mà
hai bii ṅ naa hee má jɛ bii ṅ wa n bɔ.
15 Iŋɛ ì ya maa ce kiiti ŋai bɛi amanɛ ŋa à ya ce,
amu n ci ya n kiiti inɛ kãma.
16 Amma baa bii í jɛ ṅ wa n kiiti inɛ ŋa, kiitim í sĩa
domi amu akã si an kiiti ŋa, Baaba iyi í bɛm wa í wɛɛ
do amu.

17 À kɔɔ si tiai wooda nŋɛ à ni sɛɛdai amanɛ minjii
í jɛ ntɔ.
18 Ǹ wa n jɛa aram sɛɛda nɔ Baaba, iyi í bɛm wa,
nŋu mɔ wa jɛa inɛ ŋa sɛɛdam.
19 Ŋɔi à beeɛ à ni, iwoi Baaɛu í wa. Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa
í ni, i kù mà amu takam ŋa mɔm hee má jɛ Baam. Bii
í jɛ ì màm ŋa wo aa mà Baam nɔu ŋa.
20 Ideu bɛi Jesu í fɔ waati iyi wa kɔ inɛ ŋa si cio
bantumai kpasẽi Ilaaõ bii à ya jilɛ fiai kɔlɛtiu. Nɔ inɛ
gɔ kù lesiɛ awɔ si na iyi í jɔ̀ waatiɛ kù to wa titã.

A kaa yɔkɔ a bɔ bii Jesu wa bɔ

21 Ŋɔi Jesu í sõ ŋa má í ni, an nɛ nɔ aa na i dɛdɛɛm
ŋa, amma aa ku ŋai si dulum du ŋɛ. I kaa yɔkɔ i bɔ
bii ǹ wa n bɔ ŋa.
22 Si bɛi í ni bii nŋu wa bɔ a kaa yɔkɔ a bɔ bɛ nŋui í
jɔ̀ Zuifu ŋau à bee njɛ à waa ni, debɛi á kpa araɛi?
23 Nɔ Jesu í ni, hai ilɛ ihẽi iŋɛ ì naa ŋa, amma amu
hai lelei ǹ naa. Iŋɛ inɛi andunya ŋai, amma amu n
kù jɛ inɛi andunya.
24 Na ŋɔi í ce ǹ ni aa ku si dulum du ŋɛ ŋa. Ntɔ
ntɔ, bii i kù dasi naanɛ ŋa iyi amui ǹ jɛ inɛ iyi Ilaaõ í
cicau aa ku si dulum du ŋɛ ŋai.
25 Ŋɔi à beeɛ à ni, awɔi yoo. Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni,
ǹ sõ ŋɛ tã hai sinteɛ.
26 Ide iyi ǹ nɛ ku fɔ na iri nŋɛ n yɛò taale nŋɛ í kpɔ.
Amma inɛ iyi í bɛm wa ilu ntɔi, nɔ ide iyi ǹ gbɔ hai
bi tɛɛ, nŋui ǹ wa n sisia inɛ ŋa titã.
27 Amma waati iyi Jesu wa fɔ bɛɛbɛ a kù mà hee
mà idei Ilaaõ Baabai wa sõ ŋa.
28 Ŋɔi Jesu í ni, ajɔ iyi aa so Amai Amanɛ i kɔaɛ lele
ŋa, ajɔ nŋui aa mà ŋa iyi amui ǹ jɛ inɛ iyi Ilaaõ í cica.

Nɔ ajɔ nŋui aa mà ŋa má iyi n kù wa n ce ngɔgɔ do
aram. Ide iyi Baaba í sɔ̃m nŋu akãi ǹ wa n sɔ̃ iŋɛ mɔ.
29 Nŋu iyi í bɛm wa í wɛɛ do amu. Kù jɔ̀m amu akã
domi waati kãma fei iyi á dɔ̃a sii ǹ ya n ce.
30 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ inɛ nkpɔi í dasiɛ naanɛ.

Aru ŋa do inɛ ŋa iyi à nɛ ara nŋa

31 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ Zuifu ŋa iyi à dasiɛ naanɛ í ni, bii ì
waa jirima idem ŋa ì jɛ mɔcɔm ŋai ntɔ ntɔ.
32 Aa mà ntɔ ŋa nɔ ntɔu á jɔ̀ i nɛ ara nŋɛ.
33 Ŋɔi à jɛaa à ni, awau tɔkui Aburahamu ŋai a kù
nɔ a kù jɛ arui inɛ gɔ ajɔ kãma. Bɛirei í ce ì waa sɔ̃ wa
ì ni aa ka nɛ ara nwa.
34 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi, inɛ
iyi í ya ce dulum fei arui dulum nii í jɛ.
35 Aru ci ya nɔ ku wa kpasɛ̃i lafɛ̃ɛ do ajɔ fei, ama à
bíɛi í ya wa bɛ do ajɔ fei.
36 Na ŋɔi í ce, bii amu Amai Ilaaɔ̃ ǹ jɔ̀ ì nɛ araɛ, aa
nɛ araɛi ntɔ ntɔ.
37 Ǹ mà iyi iŋɛu tɔkui Aburahamu ŋai. Amma ì
waa dɛ ku kpam ŋa si na iyi í jɔ̀ i ci ya jɔ̀ idem ku
buba si idɔ nŋɛ.
38 Mii iyi ǹ yɛ bi Baam nŋui ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ, bɛɛbɛi
iŋɛ mɔ ì waa ce mii iyi baa nŋɛ í sɔ̃ ŋɛ.
39 Ŋɔi à jɛaa à ni, Aburahamui í jɛ baa nwa. Ŋɔi
Jesu í jɛ nŋa í ni, bii í jɛ iŋɛu amai Aburahamu ŋai
ntɔ ntɔ, mii iyi Aburahamu í ce nŋui aa ya ce ŋa wo.
40 Amma wee nsɛi í ya maa dɛ ku kpam ŋai,
amu iyi ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ ide ntɔ iyi ǹ gbɔ hai bi Ilaaɔ̃.
Aburahamu kù nɔ kù ce dimiɛ ajɔ kãma.
41 Do nŋu fei, ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi, kookoosu ŋa iyi baa
nŋɛ í ya ce nŋui iŋɛ mɔ ì waa ce.

Ŋɔi à jɛaa à ni, awa a kù jɛ seege ŋa. Ilaaɔ̃ nŋu akãi
í jɛ baa nwa.
42 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, bii í jɛ Ilaaɔ̃i í jɛ baa nŋɛ aa
bim ŋa, domi hai bi Ilaaɔ̃i ɲ̀ fita wa ɲ̀ naa ihɛ̃. N kù
naa do aram, nŋui í bɛm wa.
43 Na mii í ce i ci ya gbɔ yaasei idem ŋa. I ci ya gbɔ
yaaseɛ ŋai si na iyi í jɔ̀ i kaa yɔkɔ ŋa.
44 Seetam nii í jɛ baa nŋɛ, nɔ ì waa bi i ce idɔɔbii
baa nŋɛu. Hai sinte woo kpa inɛi. Kù waa leekɪ̀ si
kpãai ntɔ domi ntɔ kù wa siɛ. Bii wa sɔ ibo, í ya maa
fɔi bɛi nŋu takaɛ í yɛ domi ilu iboi, nɔ baai ilu ibo
feii.
45 Amma si na iyi í jɔ̀ amu ɲ̀ ya n sɔ̃ ŋɛ ntɔ, nŋui í
jɔ̀ i kù waa dasim naanɛ ŋa.
46 Yoo nŋɛi á yɔkɔ ku ni nŋu í yɛ ɲ̀ ce dulum. Kù
wɛɛ. Debɛi, na mii í ce i ci ya dasim naanɛ ŋa bii ɲ̀
wa n sɔ̃ ŋɛ ntɔ.
47 Inɛ iyi í jɛ ti Ilaaɔ̃ nŋui í ya gbɔ idei Ilaaɔ̃. Si bɛi
iŋɛ i kù jɛ tɛɛ ŋa nŋui í jɔ̀ i ci ya gbɔ ideɛ ŋa.

Jesu do Aburahamu

48 Ŋɔi Zuifu ŋau à sɔ̃ Jesu à ni, debɛi awa à nɛ ntɔ
si bɛi à ni awɔu inɛi Samarii, nɔ ì nɛ inɛi inɔɔko.
49 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, n kù nɛ inɛi inɔɔko. Baam
nii ɲ̀ wa n saalu, amma iŋɛ i kù waa saalum ŋa.
50 N kù wa n dɛ bɛɛrɛi aram. Inɛ gɔi wa dɛdɛ
bɛɛrɛm, nŋui í nɔ í jɛ woo kiiti.
51 Ntɔ ntɔ ɲ̀ wa n sɔ̃ ŋɛi, inɛ iyi wa jirima idem lafɛ̃ɛ
kaa ku pai.
52 Ŋɔi Zuifu ŋau à sɔ̃ɔ à ni, bɛbɛi à mà iyi ntɔ ntɔ ì
nɛ inɛi inɔɔkoi, domi Aburahamu í ku nɔ walii ŋau
mɔ à ku, nɔ awɔ ì ni inɛ iyi wa jirima ideɛ kaa ku pai.

53 Bala nwa Aburahamu í ku. Mà ì tamaa awɔ ì
la ì rooi? Nɔ walii ŋau mɔ à ku. To, yooi awɔ ì waa
tamaa ì jɛ.
54 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, bii amui ɲ̀ wa n dɛ bɛɛrɛi
aram, bɛɛrɛ ngbɛi. Inɛ iyi wa dɛ bɛɛrɛm nŋui í jɛ
Baam, inɛ iyi iŋɛ ì ni í jɛ Aõ Lafɛ̃ɛ nŋɛ.
55 Do nŋu fei, i kù màa ŋa, amma amu ɲ̀ màa. Bii
ɲ̀ ni n kù màa, ɲ̀ jɛ ilu iboi bɛi iŋɛ mɔ. Amma amu ɲ̀
màa nɔ ɲ̀ wa n jirima ideɛ.
56 Aburahamu, bala nŋɛu, í wɛɛò inɔ didõ nla nla
si bɛi á na ku yɛ kunaam. Í nɔ í yɔɔ. Iyi í yɔɔ nɔ inɔɛ
í dõ.
57 Ŋɔi Zuifu ŋau à sõɔ à ni, i kù to adõ ciitaa titã, nɔ
bɛirei ì ce ì yɛ Aburahamu.
58 Ŋɔi Jesu í ni, ntɔ ntɔ ɲ̀ wa n sõ ŋɛ, ɲ̀ wɛɛ mɔm
wo hai waati iyi a kù bí Aburahamu.
59 Ŋɔi à tasi kuta à waa bi a taa, amma Jesu í manji
í fita hai kpasɛ̃i Ilaaõu í nɛ.

9

Jesu í jɔ̀ inɛ gɔ iyi à bí fɛɛju í yɛ ilu

1 Iyi Jesu wa nɛ ŋɔi í yɛ inɛ gɔ iyi à bí fɛɛju.
2 Nɔ mɔcɔɛ ŋa à beeɛ à ni, Mɛɛtu, na mii í ce à bí
inɛɛu ihɛ̃ fɛɛju. Na irii dulum dɛɛi de, mà na irii
dulum dii iyeò baaɛ ŋai.
3 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, kù jɛ na iyi í jɔ̀ í ce dulum,
kù nɔ kù jɛ na iyi í jɔ̀ iyeò baaɛ ŋa à ce dulum. Í fɛɛjuɛ
dei ku ba a yɛ yaase bɛi Ilaaõ wa ce icɛ siɛ.
4 Dasã kù nɛ bɛi aa ka ce iyi a kù ce icɛi inɛ iyi í
bɛm wa. Idũ í maai wa si bii inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku ce
icɛ.

5 Waati iyi ɲ̀ wa si andunya fei amui ɲ̀ jɛ inya
kumái andunya.
6 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í tu antɔ í takiɛ do sãa í
daa fɛɛjuu si ijuɛ.
7 Ŋɔi í sõɔ í ni, koo wɛɛju si inyii fatamai Siloe.
(Yaasei iriu bɛi í jɛ ku bɛ̀.) Ŋɔi fɛɛjuu í koo í wɛɛju
nɔ í baa wa yɛ ilu bɛbɛi.

8 Kpaasiɛ ŋa do inɛ ŋa iyi à yɔɔ í ya maa bara wo à
ni, kù jɛ mɔkɔ iyi í ya buba ku maa barau mbɛ ya.
9 Inɛ gɔ ŋa à ni, nŋui. Inɛ gɔ ŋa mɔ à ni, kù jɛ nŋu,
à jɔ njɛi. Ŋɔi inɛɛu takaɛ í ni, amu mbɛ.
10 Ŋɔi inɛ ŋau à beeɛ à ni, bɛirei í ce ijuɛ í cĩ.
11 Ŋɔi í sõ ŋa í ni, inɛ iyi à ya kpe Jesuu bɛi í tu antɔ
si sãa í sisaam si iju nɔ í sõm í ni n bɔ fatamai Siloe
n koo n wɛɛju. Ŋɔi iyi ɲ̀ koo ɲ̀ wɛɛju gbakã ɲ̀ yɛ ilu.
12 Nɔ à beeɛ à ni, iwoi inɛɛu í wa. Nɔ í ni, n kù mà.

Farisi ŋa à waa bee fɛɛju iyi í ba iriu ide

13-14 Wee í ko ajɔi kusĩmii Jesu í taki sãa do antɔ
í jɔ̀ inɛɛu í yɛò iluu. Ŋɔi à gbã inɛɛu à bɔòɛ bi Farisi
ŋau.
15 Ŋɔi Farisi ŋau mɔ à beeɛ bɛi í ce í yɛò ilu. Nɔ í
jɛ nŋa í ni, Jesui í daam sãa si iju í ni n koo n wɛɛju.
Iyi ɲ̀ wɛɛju nɔ ɲ̀ yɛ ilu.

16 Ŋɔi Farisi ŋau gɔgɔ ŋa à ni, inɛ iyi í ce icɛu bɛ
kù naa hai bi Ilaaõ, domi kù waa jirima ajɔi kusĩmi.
Amma inɛ gɔ ŋa mɔ à ni, bɛirei ilu dulum á ce ku
yɔkɔ ku ce dimii maamaakeu ihẽ. Nɔ kakɔɔ í lɔsi
anini nŋa.

17 Ŋɔi à bee fɛɛjuu má à ni, si kuyɛi awɔ takaɛ ni,
bɛirei ì yɔɔ, awɔ iyi í jɔ̀ ì yɛ ilu. Nɔ í ni, waliii.

18 Amma inɛ ngbo ŋau a kù dasi naanɛ iyi inɛɛu í
jɛ fɛɛju wo í bɛi wa yɛò ilu nsɛi. Ŋɔi à koo à bee iyeò
baaɛ ŋa
19 à ni, ama nŋɛui ihɛ̃? Nɔ ntɔ ntɔ do fɛɛjui ì buu
bɛ ŋa? Nɔ bɛirei í ce wa yɛ ilu nsɛi.

20 Ŋɔi baaɛ ŋau à ni, à mà iyi ama nwai nɔ do fɛɛju
mɔi à búu.
21 Amma a kù mà bɛi í ce wa yɛ ilu si nsɛi, a kù nɔ
a kù mà inɛ iyi í cĩaa ijuɛ. Nŋu takaɛ í la, i beeɛ, á sõ
ŋɛ do araɛ.
22 À fɔ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ à waa ce njoi inɛ ngboi
Zuifu ŋau. À waa ce njo nŋai si na iyi í jɔ̀ à ce anu
akã tã à ni inɛ iyi í jɛsi iyi Jesu í jɛ inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cica
a kaa jɛ lafɛ̃ɛ ku naa ile bii à ya ce kutɔtɔɔ nŋa má.
23 Ŋɔi í ce à ni nŋu takaɛ í la, a beeɛ.

24 Ŋɔi Farisi ŋau à kpe inɛɛu má à sõɔ à ni, fɔ ntɔ
na Ilaaɔ̃. Awa à mà iyi inɛɛu ilu dulum nii.
25 Ŋɔi í jɛ nŋa í ni, amu de n kù mà dulum ku jɛi
njɛ. Ǹ jɛ fɛɛju wo amma nsɛi ǹ wa n yɛ ilu. Andi iyi
ǹ mà mbɛ.
26 Ŋɔi à beeɛ à ni, bɛirei do bɛirei í ceeɛ. Bɛirei í
ce í cĩ ijuɛ.
27 Nɔ í ni, ǹ sõ ŋɛ tã, i kù gbɔ bɛi ǹ fɔ ŋai. Bɛirei í ce
ì waa bi i gbɔɔ má ŋa. Mà iŋɛ mɔ ì waa bi i jɛ mɔcɔɛ
ŋai de.

28 Ŋɔi à buu à ni, awɔi ì jɛ mɔcɔɛ bɛ mɛɛ. Awau
mɔcɔi Moizi ŋai.
29 Awa à mà iyi Ilaaɔ̃ í ba Moizi ide ku fɔ wo, amma
inɛɛu bɛ awa a kù mà hai bii í naa.
30 Ŋɔi inɛɛu í ni, to, ide nŋɛu bɛi í bitim iyi i kù mà
hai bii í naa ŋa. Do nŋu fei, njɛi í jɔ̀ ǹ yɛ ilu.

31 Awa de à mà iyi Ilaaɔ̃ ci ya gbɔ idei ilu dulum
ŋa, í gbe inɛ ŋa iyi à waa jirimaɛ nɔ à waa ce idɔɔbiɛ,
idei lafɛ̃ɛ ŋai í ya gbɔ.
32 Ajɔ kãma inɛ gɔ kù gbɔ bii à cĩ ijui inɛ iyi à bí do
fɛɛju.
33 Bii kù jɛ hai bi Ilaaɔ̃i inɛɛu bɛ í naa kaa yɔkɔ ku
ce nkãma.
34 Ŋɔi à sɔ̃ɔ à ni, si dulum nii à bíɛ mam mam. Ì
tamaa awɔi aa kɔ nwa si cio? Ŋɔi à ganjiɛ ku naa ile
bii à ya ce kutɔtɔɔ nŋa ŋa.

Hai dasi Jesu naanɛ ŋa à yɛi bɛi fɛɛju ŋa

35 Iyi Jesu í gbɔ à lele inɛɛu ŋɔi í koo í yɔɔ í beeɛ í
ni, i dasi Amai Amanɛ naanɛ?
36 Ŋɔi inɛɛu í ni, mɔkɔɔyi, yooi í jɛ Amai Amanɛ ku
ba n dasiɛ naanɛ.
37 Ŋɔi Jesu í ni, amu iyi ì waa yɛu ihɛ̃ mbɛ, amui ṅ
wa n baɛ ide ku fɔ.
38 Nɔ í ni, ṅ dasiɛ naanɛ Lafɛ̃ɛ. Ŋɔi í gulɛ si wajuɛ.
39 Ŋɔi Jesu í ni, na irii kiitii ṅ naa si andunya ku
ba fɛɛju ŋa a yɛ ilu, nɔ inɛ ŋa mɔ iyi à waa yɛ ilu a
fɛɛju.
40 Ŋɔi Farisi gɔ ŋa iyi à wa bɛu à gbɔ ideu ŋɔi à beeɛ
à ni, awa mɔ fɛɛju ŋai?
41 Ŋɔi Jesu í sõ ŋa í ni, bii ì jɛ fɛɛju ŋa, i kù nɛ taale
ŋa. Amma si bɛi ì ya wɛɛ si iŋɛ ì waa yɛ ilu ŋa, nŋui í
jɔ̀ ì wa si dulum hee nsɛi ŋa.

10

Mɔndai angudã ŋa do woo degbe

1 Jesu í ni, ntɔ ntɔ ṅ wa n sõ ŋɛi, inɛ iyi í lɔ aroi
angudã ŋa nɔ kù lɔ hai andɛɛ, bii í koo í gũ idĩ í bɛi í
lɔò, lafɛ̃ɛ ile bata ngbai.

2 Amma inɛ iyi wa lɔ hai do andɛi aroi angudã
ŋau, lafɛ̃ɛi í jɛ woo degbe angudã ŋau.
3 Woo degbe arou í ya cĩaai, nɔ angudã ŋau à ya
gbɔ imuɛ. Nɔ ku kpe angudãɛ ŋa do iri nŋa akã akã
ku fitaò ŋa waduude.
4 Waati iyi í fitaò aŋa fei waduude nɔ ku cua nŋa
a maa tooɛ domi à mà imuɛ.
5 A kaa jɛ a too inɛ njoo gɔ, amma aa sa ku jĩ hai bi
tɛɛ domi a kù mà imuɛ.
6 Jesu í kpa nŋa mɔndau bɛ amma a kù gbɔ yaaseɛ.

Jesui í jɛ woo degbe jiida

7 Ŋɔi Jesu í sõ ŋa má í ni, ǹ wa n sõ ŋɛi, amui ǹ jɛ
andɛi aroi angudã ŋau.
8 Baai amu baasi inɛ ŋa iyi à cuam wa fei ile bata
ngba ŋai, amma angudã ŋau a kù gbɔ ide nŋa.
9 Amui ǹ jɛ andɛ. Inɛ iyi í lɔ wa do bi tom fei á ba
faaba. Á lɔ, á nɔ ku fita, nɔ á ba bi ku jɛ.
10 Ile njɛ ci ya naa kaa ku ce ile nɔ ku kpa nɔ ku
bɛjɛ. Amma amu ǹ naai ku ba inɛ ŋa a ba kuwɛɛ nɔ
a nɔɔ jiida jiida.
11 Amui ǹ jɛ woo degbe jiida. Woo degbe jiida í
ya jɛsi nŋu ku kui na irii angudãɛ ŋa.
12 Amma woo ce gaanɔɔma kù jɛ woo degbe. Si
bɛi angudã ŋau a kù jɛ titɛɛ, bii i hõnnɛ muusu nla
wa naa á jò angudã ŋaui ku sa, nɔ muusu nlau ku
mu angudã ŋau nɔ iyi à gbe ŋau a fangaa.
13 Á sai domi na fiai wa ce icɛ, kaa nɛ araarei
angudã ŋau.
14-15 Amui ǹ jɛ woo degbe jiida. Si bɛi Baam í
màm nɔ amu mɔ ǹ màa, bɛɛbɛ mɔi ǹ mà angudãm
ŋa nɔ aŋa mɔ à màm, nɔ ǹ jɛsi n ku na iri nŋa.

16 Nɔ ǹ nɛ angudã gɔ ŋa má iyi a kù wa si arou ihɛ̃.
Kù nɛ bɛi an ce iyi n kù naaò ŋa wa. Aa nɔ a gbɔ
imum nɔ aŋaò ti tako ŋau fei a jɛ gaa akã, woo degbe
mɔ akã.
17 Baaba í bim si na iyi í jɔ̀ ǹ jɛsi n ku. An ku nɔ an
jĩ má.
18 Inɛ kãma kaa yɔkɔ ku nya hundem. Amma amu
takam nii an nyaa. Ǹ nɛ yiiko iyi an na hundem, nɔ
ǹ nɛ yiiko iyi an gbaaò má. Bɛɛbɛi Baam í dasim ku
ce.
19 Iyi í fɔ bɛɛbɛ, ŋɔi Zuifu ŋau à nyi à kpɛ̃ má na irii
ideu.
20 Inɛ gɔ ŋa à ni, í nɛ inɛi inɔɔkoi. Sũmui. Na mii í
ce ì waa gbɔ ideɛ ŋa mɔm.
21 Nɔ inɛ gɔ ŋa mɔ à ni, inɛ iyi í nɛ inɛi inɔɔko ci ya
fɔ ide bɛ ihɛ̃. Inɛ iyi í nɛ inɛi inɔɔko á yɔkɔ ku cĩ ijui
fɛɛju ŋa?

Zuifu ŋau à kɔsi Jesu

22 Waati í to iyi aa ce jingau gɔ Zeruzalɛmu iyi à
ya ni Kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ ku teese. Waati bɛɛbɛ sukui tũtũi.
23 Nɔ Jesu í wa bantumai kpasɛ̃u wa nɛ ikpa akãi
ileu iyi aa ya kpe bantumai Salomɔɔ.
24 Ŋɔi Zuifu ŋau à kaakoɛ à beeɛ à ni, hee waati
yoomai aa jò sika iyi à wɛɛò ku kpa iri. Bii awɔi ì jɛ
inɛ iyi Ilaaɔ̃ í cicau ntɔ ntɔ, sɔ̃ wa sãa sãa.
25 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, ǹ sɔ̃ ŋɛ tã, amma i kù dasim
naanɛ ŋa. Icɛ iyi ǹ wa n ce nŋui wa jɛa inɛ ŋa sɛɛdam.
Ǹ wa n cooi do irii Baam.
26 Amma i ci ya dasim naanɛ ŋa domi i kù wa si
inɔi angudãm ŋa.
27 Angudãm ŋa à ya gbɔ ide ku fɔm. Ǹ mà ŋa nɔ à
ya maa toom.

28 Nɔ ɲ̀ mu nŋa kuwɛɛ hai tã, a kaa ku ajɔ kãma,
nɔ inɛ gɔ mɔ kaa yɔkɔ ku lakati ŋa hai si awɔm pai.
29 Baam nii í muum nɔ í la í re inɛ fei. Inɛ gɔ kù
wɛɛ iyi á yɔkɔ ku lakati ŋa hai si awɔi Baam.
30 Nɔ amu do Baam fei akãi.
31 Iyi Zuifu ŋau à gbɔ bɛɛbɛ ŋɔi à tasi kuta à waa bi
a taa má.
32 Ŋɔi Jesu í sõ ŋa í ni, do gbugbãi Baam ɲ̀ ce icɛ
jiida nkpɔ si waju nŋɛ. Na icɛ yoomai ì waa bi i tam
kuta ŋa.
33 Ŋɔi Zuifu ŋau à jɛaa à ni, a kù waa bi ka taɛ kuta
na icɛ jiida ŋau, amma si na iyi í jɔ̀ ì waa bu Ilaaɔ̃i,
domi awɔu amanɛi nɔ ì waa bi i ce arae Ilaaɔ̃.
34 Ŋɔi Jesu í ni, à kɔ ide gɔ si tiai wooda nŋɛ. Ideu
wa fɔ idei amanɛ ŋa, í ni, iŋɛ amanɛ ŋa, iŋɛ mɔ Ilaaɔ̃i.
35 Nɔ Jesu í sõ ŋa má í ni, à mà iyi kukɔi idei Ilaaɔ̃
ntɔi wa fɔ do ajɔ fei. To, si ideu ihɛ̃ Ilaaɔ̃ takaɛ wa
kpe inɛ ŋa iyi à gbɔ ideɛu Ilaaɔ̃, ma irei.
36 Bii bɛɛbɛi, bɛirei í ce ì ni ɲ̀ wa n bu Ilaaɔ̃ ŋa si
na iyi í jɔ̀ ɲ̀ ni amuu Amai Ilaaɔ̃i. Nɔ amu takam mɔ
Baabai í cicaam nɔ í bɛm wa si andunya.
37 Bii n kù wa n ce icɛi Baam i maà dasim naanɛ
ŋa.
38 Amma bii ɲ̀ wa n coo, baa bii i kù dasim naanɛ
ŋa, i dasi icɛm naanɛ ku ba i mà sãa sãa ŋa iyi Baaba
í wa sim nɔ amu mɔ ɲ̀ wa si Baaba.
39 Iyi à gbɔ bɛɛbɛ ŋɔi à waa dɛ kpãa má a ba a muu,
amma Jesu í gbã si ŋa,
40 nɔ í nyi icei idoi Zuudɛ̃ɛ má bii Zãa í tako í dasi
inɛ ŋa inyiu. Tengi bɛi í koo í wa,
41 nɔ inɛ nkpɔ í bɔ bi tɛɛ. Ŋɔi inɛ ŋa à ni, Zãa kù ce
maamaake kãma, amma ide iyi í fɔ si gãmɛi inɛɛu
ihɛ̃ fei ntɔi.

42 Nɔ inɛ nkpɔ nkpɔ í dasiɛ naanɛ tengi bɛ.

11

Ikui Lazaa

1 Mɔkɔ gɔ iyi à ya kpe Lazaa kù waa nɛ baani.
Betanii í jɛ iluɛ, nɔ ilui Maari do Maata mɔm bɛ.
2 Lazaau wecĩ nŋai. Maariui í jɛ inaabo iyi á na ku
fãsi tulare si isɛi Jesu nɔ ku gbãa do ntoi iriɛ.
3 Ŋɔi wecĩ minjii Lazaa ŋau à samba si Jesu anu à
ni, Lafɛ̃ɛ, kpaasi jiidaɛ kù waa nɛ baani.
4 Iyi Jesu í gbɔ ideu ŋɔi í ni, bõɔu kaa kpaa, amma
na irii bõɔɛu inɛ ŋa aa yɛ amboei Ilaaõ do ti amu iyi
ñ jɛ Amaɛ.
5 Wee Jesu í bi Maata do ifɔɛ do wecĩ nŋa Lazaa.
6 Baa do iyi í gbɔ baani hai nɛi Lazaau, í ce ajɔ
minji má ilu bii í wau.
7 Si anyiɛ nɔ í sõ mɔcɔɛ ŋa í ni, ka nyi ilɛi Zudee
má.
8 Ŋɔi mɔcɔɛ ŋa à ni, Mɛɛtu, si ajɔ minjiu ihɛ̃ bɛi à
bi a taɛ kuta, nɔ ì waa bi i nyi bɛ má?
9 Ŋɔi Jesu í bee ŋa í ni, ajɔ akã lɛɛu fɛloi í nɛ. Kù
jɛ maateeji ba. Bii inɛ gɔ wa nɛ dasã kaa koosɛ domi
wa yɛ inya kumái andunya.
10 Amma inɛ iyi wa nɛ idũ á koosɛ domi inya
kumá kù wɛɛa.
11 Bɛɛbɛi Jesu í sõ ŋa. Nɔ í fɔ má í ni, kpaasi nwa
Lazaa wa sĩ njooi mɛɛ, amma an koo n jũu.
12 Ŋɔi mɔcɔɛ ŋau à sõɔ à ni, Lafɛ̃ɛ, bii í jɛ wa sĩ njooi
í sĩa. Á ba iri.
13 Wee ikui Lazaai Jesu í fãa, amma aŋa à tamaa
bɛi idei njoo alalai í fãa.
14 Na ŋɔi í jɔ̀ Jesu í sõ ŋa do yaaseɛ í ni, Lazaa kù
wɛɛ.

15 Amma na iri nŋɛi ǹ wɛɛò inɔ didɔ̃ si na iyi í jɔ̀ n
kù wa bɛ hee n jɔ̀ ku ba iri. Bɛbɛi nŋu bɛ á jɔ̀ i dasim
naanɛ ŋa. I nɛ ka bɔ bi tɛɛ.
16 Ŋɔi Tomaa iyi à ya kpe Sìkàu í sɔ̃ mɔcɔ kpaasiɛ
ŋa í ni, to, i jɔ̀ ka koo ka ku do Mɛɛtu ajɔ.

Jesui í jɛ kujĩi iku ŋa nɔ nŋui í jɛ kuwɛɛ

17 Ŋɔi Jesu do mɔcɔɛ ŋau à bɔ Betani bɛ. Iyi à to, à
koo à ba à si Lazaa tã hee í ce ajɔ mɛɛ.
18 Wee kujĩi Betani do Zeruzalɛmu kù re kilo
mɛɛta.
19 Nɔ hai Zeruzalɛmu bɛ Zuifu nkpɔ gɔ ŋa mɔ à naa
bi Maata do Maari à naa ku ce ŋa fɔɔ si bɛi wecĩ nŋa
kù wɛɛ.
20 Iyi Maata í gbɔ Jesu wa naa, ŋɔi í bɔ ku koɛ.
Amma Maari wa buba kpasɛ̃.
21 Ŋɔi Maata í sɔ̃ Jesu í ni, Lafɛ̃ɛ, bii í jɛ ì wa ihɛ̃ wo
wecĩm kaa ku.
22 Amma ǹ mà baa nsɛi mii iyi aa tɔɔ Ilaaɔ̃ fei á
muuɛ.
23 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ɔ í ni, wecĩɛ á jĩ wa má.
24 Ŋɔi Maata í ni, ntɔi, ǹ mà iyi ajɔi ankãanyi iku
ŋa aa jĩ hai si balɛ. Nŋu mɔ á jĩ ajɔ nŋu bɛ.
25 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ɔ í ni, amui ǹ jɛ kujĩi iku ŋa nɔ ǹ jɛ
kuwɛɛ. Inɛ iyi í dasim naanɛ á maa wɛɛi baa bii í ku.
26 Nɔ inɛ iyi í wɛɛ nɔ í dasim naanɛ kaa ku ajɔ
kãma. Ì dasi ideu bɛ naanɛ?
27 Nɔ Maata í jɛaa í ni, oo Lafɛ̃ɛ, ǹ dasi naanɛ iyi
awɔi ì jɛ Kirisi, Amai Ilaaɔ̃, iyi à ni á na ku naa si
andunya.

Jesu wa kpata

28 Iyi Maata í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í koo í kpe Maari ifɔɛ
wa í sɔ̃ɔ do gundu í ni, Mɛɛtu í to wa, wa kpeɛ.

29 Iyi Maari í gbɔ bɛɛbɛ ŋɔi í dede do saasa í bɔ bi
tɛɛ.
30 Wee Jesu kù lɔ wa inɔ ilu titã, amma í wa tengi
bii Maata í kòou.
31 Zuifu ŋa iyi à bɔ Maari ku ce fɔɔ kpasɛ̃ɛ, à yɛ í
dede í fita do saasa. Ŋɔi à tooɛ. À tamaa wa bɔ ku
kpata bi balɛui.
32 Ŋɔi Maari í to bii Jesu í wau. Iyi í yɔɔ ŋɔi í
sɛɛbata si wajuɛ í sõɔ í ni, Lafɛ̃ɛ, bii ì wa ihɛ̃ wo
wecĩm kaa ku.
33 Iyi Jesu í yɛ wa kpata nɔ Zuifu ŋa mɔ iyi à tooɛ
wau à waa kpata, ideu í fɔ inɔɛ jiida jiida hee wa
yaya.
34 Ŋɔi í bee ŋa í ni, iwoi ì suu ŋa. Nɔ à sõɔ à ni,
Lafɛ̃ɛ, naa cɔ.
35 Ŋɔi Jesu í kpata.
36 Nŋui í jɔ̀ Zuifu ŋau à ni, i cɔ zaka bɛi í buu.
37 Amma gɔgɔ ŋa à ni, inɛɛu ihɛ̃ í jɔ̀ fɛɛju ŋa à yɛ ilu.
Kaa yɔkɔ ku ganji Lazaa ku maà ku wo?

Kujĩi Lazaa hai si balɛ

38 Ŋɔi inɔ ku fɔu í jɔ̀ Jesu í yaya má, nɔ í bɔ bi balɛu.
Wee balɛu si lɔɔmai iri kuta gɔi í wa nɔ à dĩ andɛɛ do
kuta nla gɔ má.
39 Ŋɔi Jesu í ni, i tale kutau hai bɛ ŋa. Amma Maata
wecĩi inɛ iyi í kuu í sõɔ í ni, Lafɛ̃ɛ, bii í wa í sãmi wa
nu tã domi hai waati iyi à dasiɛ balɛ í to ajɔ mɛɛ wa
nnyi.
40 Ŋɔi Jesu í beeɛ í ni, i jɔ ǹ sõɛ ǹ ni bii ì dasim
naanɛ aa yɛ amboei Ilaaɔ̃ mɛɛ.
41 Si anyiɛ ŋɔi à tale kutau hai bɛ. Nɔ Jesu í wu
iju lele í ni, Baam, ǹ wa n saabuɛ si na iyi í jɔ̀ ì gbɔ
kutɔɔm.

42 Amu takam ṅ̀ mà iyi waati kãma fei ì ya maa
gbɔ idem, amma ṅ̀ fɔ bɛɛbɛi na inɛ ŋa iyi à waa leekĩ
ihẽ ku ba a dasi naanɛ iyi awɔi ì bɛm wa.
43 Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í la hee lele í ni, Lazaa, fita
wa hai bɛ.
44 Ŋɔi í fita wa hai inɔ balɛu do acɔ iyi à woò awɔɛ
ŋa do isɛɛ ŋa do iriɛ. Ŋɔi Jesu í ni, i fũu i jɔ̀ ku nɛ ŋa.

Inɛ ŋa à waa busi njɛ a ba a kpa Jesu

45 Ŋɔi Zuifu ŋa iyi à naa bi Maariu, nkpɔ nŋa í dasi
Jesu naanɛ iyi à yɛ mii iyi í ce.
46 Amma gɔgɔ ŋa à nyi à koo à sõ Farisi ŋau mii iyi
Jesu í ce.
47 Ŋɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaõ ŋau do Farisi ŋau
à tɔtɔɔ inɛ ngboi woo ce kiiti ŋau mɔ à bee njɛ à waa
ni, bɛirei aa ka ce. Inɛɛu wee í wasi maamaake nkpɔ
nkpɔ ku ce.
48 Bii à jɔ̀ wa ce bɛɛbɛ wa koo inɛ fei á na ku dasiɛ
naanɛ. Nɔ inɛi Romu ŋa aa naa a lɛgɛ kpasẽi Ilaaõ, nɔ
a ko dimi nwa.
49 Amma Kaifu iyi í jɛ woo wee nla si adõ nŋu bɛ,
í wa inɔ nŋa, nɔ í sõ ŋa í ni, i kù mà nkãma ŋa.
50 I kù mà ŋa iyi aranfãani nwai inɛ akã ku ku si
agbɛi dimi nwa ŋa? Si bɛɛbɛ dimi nwau fei kaa ce
nfe má.
51 Wee, ide iyi í fɔu bɛ, kù jɛ hai si lasabui nŋu
takaɛi wa naa. Amma si na iyi í jɔ̀ í jɛ woo wee nla
si adõ nŋu, na ŋɔi í jɔ̀ í ce walii Jesu ku ku si agbɛi
dimii Zuifu ŋa.
52 Kù nɔ kù jɛ si agbɛi aŋa akãi á ku, amma á kui
ku ba kú jɔ̀ amai Ilaaõ ŋa iyi à wa bii fei a jɛ akã.
53 Ŋɔi í jɔ̀ hai ajɔ nŋu à waa busi njɛ a ba a kpa Jesu.

54 Na ŋɔi í jɔ̀ Jesu ci ya maa dabii si inɔi Zuifu ŋau
má si bantuma, amma í nɛ hai bɛ í bɔ ilɛ iyi í wa kɔkɔi
gbabua gɔ si ilu gɔ iyi à ya kpe Efaraimu. Nŋu do
mɔcɔɛ ŋa à koo à buba ilu bɛ.

55 Wee jingaui Zuifu ŋa iyi à ya kpe Iku ku kua í
maai wa. Nɔ hai ilɛɛko ŋa inɛ nkpɔ í bɔ kuwee ku ce
Zeruzalɛmu ku ba a má hee jingauu ku maà to wa.
56 Ŋɔi à waa dɛdɛ Jesu, nɔ à leekĩ bantumai kpasɛ̃i
Ilaaõ à bee njɛ à waa ni, bɛirei ì waa lasabu ŋa. Ma
kù waa naa jingaui ya.
57 Wee inɛ ngboi woo weei Ilaaõ ŋa do Farisi ŋa à
na wooda à ni bii inɛ gɔ í mà bii Jesu í wa ku sõ aŋa
a koo a muu.

12

Maari í fãsi tulare si isɛi Jesu
(Cɔ Matie 26:6-13; Maaku 14:3-9)

1 Si ajɔ mɛɛfa iyi í gbe jingaui Iku ku kuau ku bɛi
ku to wa, ŋɔi Jesu í bɔ Betani. Bɛi Lazaa inɛ iyi Jesu
í jĩ hai si balɛu í wa.
2 Ilu bɛi à cea Jesu ijɛ wa jɛ. Maata wa gbɔ nŋa nɔ
Lazaa í wa si inɔ nŋa.
3 Wee Maari í nɛ tularei fia nkpɔ gɔ iyi à ce do
ikpoi naadi alala, zakai bubui kilo. Ŋɔi í koo í soo í
naa í fãsi isɛi Jesu, nɔ í gbãa do ntoi iriɛ. Ŋɔi inunui
tulareu í gba kpasɛ̃u fei.

4 Ŋɔi inɛ akãi mɔcɔi Jesu ŋau iyi à ya kpe Zudasi
Isikariɔti inɛ iyi á zambaɛu í ni,
5 fiai tulareu ihɛ̃ á yɔkɔ ku to fiai icɛi adõ akã. Na
mii í jɔ̀ a kù taa ka kpɛ̃a ilu are ŋa fiau.

6 Iyi wa fɔ bɛɛbɛ kù jɛ wa ce araarei ilu are ŋau fa,
amma si na iyi í jɔ̀ í jɛ ile dei. Nŋui í ya maa mu bɔgɔi
fia nŋau, nɔ í ya maa ce ilei fia iyi à ya dasiu.
7 Amma Jesu í ni, jɔ̀ abou si laakaɛ. Amui í jilɛa ku
ba ku fãsim a bɛi a sim.
8 Waati kãma fei aa nɛ ilu are ŋa si inɔ nŋɛ, amma
amu i kaa nɛm do ajɔ fei ŋa.

À waa dɛ kpãa a kpa Lazaa

9 Zuifu nkpɔ í gbɔ iyi Jesu í wa Betani, nɔ à bɔ bɛ.
Kù jɛ na Jesu nŋu akã, amma à waa bi à yɛ Lazaa iyi
Jesu í jĩ hai si balɛu.
10 Amma inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ ŋau à waa busi
njɛ a ba a kpa Lazaa mɔ,
11 domi na iriɛi Zuifu nkpɔ gɔ ŋa à fita hai bi tu ŋa
à dasi Jesu naanɛ.

Jesu wa lɔ inɔ ilu Jeruzalɛmu
(Cɔ Matie 21:1-11; Maaku 11:1-11; Luku 19:28-40)

12 Iju kumáɛ ŋɔi zamaa iyi í naa jingauu í gbɔ iyi
Jesu wa naa Zeruzalɛmu.
13 Ŋɔi à so wuai kpakpa à waa bɔ ku koɛ. À dɔ̃ anu
hee lele à waa ni, à waa saabuɛ. Aɔ̃ Lafɛ̃ɛ ku weeɛ,
awɔ iyi ì waa naa do iriɛ. Ilaaɔ̃ ku weeɛ, awɔ Ilaalui
Izirɛli *.
14 Jesu wee í ba ama gbankɛlɛ gɔ wa gũ. Bɛɛbɛi í
ce si bɛi kukɔi idei Ilaaɔ̃ wa fɔ í ni,
15 I maà ce njo, iŋɛ inɛi Siõɔ ŋa.
I cɔ ilaalu nŋɛ í gũ ama gbankɛlɛ, wa naa.
16 Ide ŋau bɛ mɔcɔi Jesu ŋau a kù gbɔ yaaseɛ waati
bɛɛbɛ, amma waati iyi í nyi lelei Aɔ̃ do amboeɛ, à ye

---

* **12:13** à waa saabuɛ Do feei gɛrɛki hozanai à ya ni.

gigi iyi mii ŋau fei à kɔɔ si kukɔi idei Ilaaɔ̃ na iriɛ, à nɔ à ceaa fei ndɛɛ.
17 Inɛ ŋa iyi à wa bɛ do Jesu ajɔ waati iyi í kpe
Lazaa í jũu hai si balɛu, aŋa fei à waa sisia inɛ ŋa mii
iyi Jesu í ce.
18 Ŋɔi í jɔ̀ zamaau fei í bɔ ku koɛ bɛɛbɛ domi à gbɔ
baaui maamaake iyi í ceu.
19 Na nŋu, Farisi ŋau à fɔ aŋa duusɔ̃ɔ à waa ni, i kù
yɛ à mɔngɔ inɛɛu ihɛ̃i mam mam? Wee inɛi andunya
ŋa fei à waa tooɛ.

Gɛrɛki gɔ ŋa à waa dɛ Jesu

20 Wee Gɛrɛki gɔ ŋa à wa si inɔi inɛ ŋa iyi à naa
Zeruzalɛmu Ilaaɔ̃ ku gulɛa waatii jingauu.
21 Ŋɔi à bɔ bi Filipu inɛi Bɛsaida si ilɛi Galileeu, à
ni, mɔkɔɔyi, à waa bi Jesu ku yɛ.
22 Ŋɔi Filipu í koo í sɔ̃ Anderee, nɔ Anderee do
Filipu à koo à sɔ̃ Jesu.
23 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, awaati í to mbɛ bɛi bii inɛ
ŋa aa yɛ amboei amu Amai Amanɛ.
24 Ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi, bii ijui iya kù cuku si ilɛ
kù ku, nŋu akãi á maa wɛɛ. Amma bii í ku á bí iju
nkpɔ nkpɔ.
25 Inɛ iyi í bi kuwɛɛɛ á na ku kuaɛ. Inɛ mɔ iyi kù
saalu kuwɛɛɛ ngɔgɔ, sɔɔlui kuwɛɛ hai tãi lafɛ̃ɛ wa ce.
26 Inɛ iyi í wɛɛ na irim ku toom wa. Nɔ bii ǹ wa,
bɛi lafɛ̃ɛ mɔ á wa. Bii inɛ gɔ í wɛɛ na irim, Baam á cea
lafɛ̃ɛ bɛɛrɛ.

Jesu wa fɔ idei ikuɛ

27 Ŋɔi Jesu í ni, nsɛi inɔm í fɔ jiida jiida. N kù mà
baa bɛirei an fɔ. Mà n tɔɔ Baaba ku nyam si wahala
iyi á bam nsɛiu ihɛ̃i ya. Aawo, n kaa n ce bɛɛbɛ domi
na nŋui í jɔ̀ ǹ naa.

28 Baaba, jɔ̀ iriɛ ku nɛ bɛɛrɛ. Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ ŋɔi
à gbɔ ide ku fɔ gɔ wa hai lele í ni, ṅ jɔ̀ ì nɛ bɛɛrɛ tã nɔ
an jɔ̀ ku kõɔsi má.
29 Iyi inɛ ŋa iyi à wa bɛu à gbɔ ide ku fɔu, ŋɔi à ni,
kulai ijĩi. Ŋɔi inɛ gɔ ŋa mɔ à ni, amaleka gɔi wa baa
ide ku fɔ.
30 Nɔ Jesu í sõ ŋa í ni, kù jɛ na irim nii à gbɔ ide ku
fɔu bɛ, amma na iri nŋɛi.
31 Nsɛi ajɔ í to wa mbɛ si bii Ilaaõ á kiiti
inɛi andunya ŋa. Bɛbɛii aa lele Seetam ilaalui
andunyau.
32 Waati iyi aa som hai ilɛ a kɔam lele, waati bɛɛbɛi
an fa inɛ fei wa bi tom.
33 Si ideu bɛ Jesu wa sisi yaase bɛi nŋu á kui.
34 Ŋɔi zamaau í sõɔ í ni, à gbɔ si tiai wooda nwa iyi
inɛ iyi Ilaaõ í cicau á maa wɛɛi hee do ajɔ fei. Bɛirei
í ce ì waa ni kù nɛ bɛi á ce iyi a kù so Amai Amanɛ
hai ilɛ a kɔaɛ lele. Yooi í jɛ Amai Amanɛu.
35 Ŋɔi Jesu í sõ ŋa í ni, í gbe keeke iyi inya kumá
kaa wa anini nŋɛ má. Í sĩa i ya maa nɛ si waati iyi ì
nɛ inya kumáu ŋa ku ba ilu kuku ku maà na ku boe
ŋɛ, domi inɛ iyi wa nɛ si ilu kuku ci ya mà bii wa bɔ.
36 Na nŋu, i dasi inya kumáu naanɛ waati iyi ì nɔɔ
ŋa ku ba i jɛ amai inya kumá ŋa.

Zuifu ŋa a kù dasi Jesu naanɛ

Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í dede hai inɔ nŋa í nɛ í
koo í manji.
37 Baa do iyi í ce maamaake nkpɔ fei si waju nŋa
a kù dasiɛ naanɛ.
38 Bɛɛbɛi ide iyi walii Ezai í fɔu í ce. Í ni,
Lafɛ̃ɛ, yooi í dasi waazo nwa naanɛ.
Mà bi yooi Lafɛ̃ɛ í nyisi gbugbãɛ.

39-40 Walii Ezai í fɔ má í ni,
Ilaaõ í fɛɛju ŋa,
Ku ba a maà yɛ ilu.
Nɔ í jɔ̀ idɔ nŋa í le
Ku ba a maà mà do bisi nŋa.
Í ce bɛɛbɛi ku ba a maà na a kpaasi idɔ nɔ nŋu ku jɔ̀ a ba iri.
Ŋɔi í jɔ̀ a kù yɔkɔ a kù dasi naanɛ.
41 Ezai í fɔ bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ í yɛ amboei Jesu nɔ í fɔ ide na iriɛ.
42 Do nŋu fei, baa inɛ ngboi Zuifu ŋau nkpɔ í dasi Jesu naanɛ. Amma si bɛi à waa ce njoi Farisi ŋau a kù jɛsi si bantuma ku ba a maà na a ganji ŋa ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ŋau ku bɔ má.
43 A kù waa bi a lele aŋa hai bɛi si na iyi í jɔ̀ saabui amanɛ ŋai à bi í re ti Ilaaõ.

Idei Jesui á yɛ taalei inɛ ŋa

44 Ŋɔi Jesu í fɔ ide hee lele í ni, inɛ iyi í dasim naanɛ, kù jɛ amu akãi í dasi naanɛ, í dasi inɛ iyi í bɛm wa mɔ naanɛi.
45 Bɛɛbɛ mɔi inɛ iyi í yɛm í yɛ inɛ iyi í bɛm wai.
46 Amui ǹ jɛ inya kumá, nɔ ǹ naai si andunya ku ba inɛ iyi í dasim naanɛ fei ku maà wa si ilu kuku má.
47 Inɛ iyi í gbɔ idem nɔ kù waa saaluɛ, kù jɛ amui an yɛ taalei lafɛ̃ɛ. Amu ǹ naai n na n faaba inɛi andunya ŋa, n kù naa ku yɛ taale nŋa.
48 Inɛ iyi í kɔsim nɔ kù gba idem, í nɛ mii iyi á yɛ taalei lafɛ̃ɛi. Ide ŋa iyi ǹ fɔ, nŋui á yɛ taalei lafɛ̃ɛ si ajɔi ankãanyiu.
49 Ideui á yɛ taaleɛ si na iyi í jɔ̀ n kù wa n fɔ ide do yiikoi aram, amma Ilaaõ Baaba takaɛi í sõm ide ŋa iyi an fɔ. Nŋui í nɔ í bɛm wa.

50 Ǹ mà iyi ide ŋa iyi í sɔ̃m ŋau kuwɛɛ hai tãi á jɛ
kɔkɔɔ nŋa. Ŋɔi í jɔ̀ ide iyi ǹ wa n fɔ, ǹ wa n fɔɔi bɛi
Baaba í sɔ̃m.

13

Jesu í wiɛ isɛi mɔcɔɛ ŋa

1 Ajɔ iyi bii iju í má á jɛ jingaui Iku ku kuau í to.
Nɔ Jesu í mà iyi waatii nŋu í to mbɛ nŋu ku nɛ hai
andunya nŋu ku bɔ bi Baai nŋu. Hai sinte hee ku
baa nsɛi í nɛ kubii inɛɛ ŋa, nɔ kubi nŋa iyi í nɛu í
bɔ̀i hee kɔɔ.
2 Ŋɔi Jesu do mɔcɔɛ ŋa à waa jɛ ajɔ. Wee Seetam í
tale si Zudasi Isikariɔti amai Simɔɔu ku zambaɛ tã.
3 Jesu takaɛ í mà iyi Ilaaɔ̃ Baaba í daa nŋu mii fei
si awɔ, í nɔ í mà iyi nŋu í naai hai bi Ilaaɔ̃ nɔ nŋu wa
nyi bɛ má.
4 Ŋɔi í dede hai bi ku jɛu í bɔ́ kumbooɛ í jilɔɔ, nɔ í
so acɔ gɔ í dĩ si kpakaɛ.
5 Ŋɔi í bu inyi si jɛɛ wa wiɛò kutɛi mɔcɔɛ ŋa nɔ wa
gbãa do acɔ iyi í dĩ si kpakaɛu.
6 Iyi í to si Simɔɔ Piɛɛ ŋɔi Piɛɛ í beeɛ í ni, Lafɛ̃ɛ, awɔi
aa wiɛ kutɛm?
7 Nɔ Jesu í jɛaa í ni, i kù mà mii iyi ǹ wa n ce nsɛi,
amma bii í kɔ̃ɔsi aa na i mà.
8 Ŋɔi Piɛɛ í ni, aawo, awɔ si aa wiɛm kutɛm pai. Ŋɔi
Jesu í sɔ̃ɔ í ni, bii n kù wiɛ kutɛɛ i kaa jɛ inɛm má.
9 Ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ í ni, debɛi Lafɛ̃ɛ, kù jɛ kutɛm nŋu
akãi aa wiɛ mɛɛ, wiɛ awɔm do irim fei.
10 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ɔ í ni, inɛ iyi í wɛ tã kù nɛ bukaatai
ku wɛ má í gbe isɛɛ ŋa ku ba ku má mam mam. Iŋɛ
ì má, amma kù jɛ iŋɛ fei.
11 Wee Jesu í mà inɛ iyi á zamba nŋu tã, ŋɔi í jɔ̀ í
ni kù jɛ aŋa feii à má.

12 Iyi í wiɛ kutɛ nŋa ŋa í tã, ŋɔi í so kumbooɛ í dasi,
nɔ í nyi agbɛɛ má í bɛi í bee ŋa í ni, ì mà yaasei icɛ iyi
ǹ ce nŋɛu bɛ ŋa?
13 Ì ya maa kpem Mɛɛtu do Lafɛ̃ɛ ŋa. Ntɔi ì waa fɔ
ŋa, domi bɛɛbɛi ǹ jɛ.
14 To, bii amu iyi ǹ jɛ Lafɛ̃ɛ do Mɛɛtu nŋɛ ǹ wiɛ
kutɛ nŋɛ ŋa, í sĩa iŋɛ mɔ i ya wiɛ kutɛi njɛ ŋa.
15 Yaase jiidai ǹ nyisi ŋɛ bɛ ku ba iŋɛ mɔ i ya cea
njɛ bɛi ǹ ce nŋɛ.
16 Ntɔ ntɔ ǹ wa n sõ ŋɛi, woo ce icɛ ci ya la ku re
inɛ ngboɛ. Bɛɛbɛ mɔi inɛ iyi à bɛ ci ya la ku re inɛ iyi
í bɔɔ.
17 Nsɛi wee ì mà yaasei iyi ihɛ̃ ŋa. Bii ì waa coo ŋa,
aa nɛ inɔ didõ ŋa.

18 Kù jɛ iŋɛ feii ǹ wa n fãa. Ǹ mà inɛ ŋa iyi ǹ
cicai. Amma kù nɛ bɛi á ce iyi kukɔi idei Ilaaõ kù
kõ. Kukɔu í ni, inɛ iyi wa bam ku jɛ ajɔ, nŋui í sinda
í jɛ mbɛɛm.
19 Hai nsɛi ǹ wa n sõ ŋɛi hee ide ŋau ku maa ce ku
ba bii í na í ce i dasi naanɛ ŋa iyi amui ǹ jɛ inɛ iyi ǹ
ni ǹ jɛu.
20 Ntɔ ntɔ ǹ wa n sõ ŋɛi, inɛ iyi í gba inɛ iyi ǹ bɛ,
amui í gba. Nɔ inɛ iyi í gbam, inɛ iyi í bɛm wai í gba.

Jesu wa fɔ iyi Zudasi á zamba nŋu
(Cɔ Matie 26:20-25; Maaku 14:17-21; Luku 22:21-23)

21 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã, ŋɔi inɔɛ í fɔ kaa kaa. Ŋɔi
í sõ ŋa sãa sãa í ni, ntɔ ntɔ an sõ ŋɛ, inɛ akã nŋɛi á
zambam.
22 Ŋɔi mɔcɔ ŋau à waa cɔ njɛ domi a kù mà inɛ iyi
wa fãa.

23 Wee inɛ akã nŋa, inɛ iyi Jesu í bi jiida jiidau, wa
gbesi gɛndɛi Jesu.
24 Ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ í ceaa nyinda do awɔ ku bee Jesu
yooi wa fãa.
25 Ŋɔi mɔcɔ iyi wa gbesi gɛndɛi Jesuu í beeɛ í ni,
Lafɛ̃ɛ, yooi ì waa fãa.
26 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, an bu kili nɔ n gusi ayɛ, inɛ
iyi ǹ na, lafɛ̃ɛi. Ŋɔi í bu kiliu í na Zudasi amai Simɔɔ
Isikariɔti.
27 Hai waati iyi Zudasi í gba kiliu gbakã Seetam í
lɔ siɛi. Ŋɔi Jesu í sõɔ í ni, mii iyi aa ce, coo do njuma.
28 Amma si inɔ nŋa inɛ gɔ kù mà mii iyi í jɔ̀ í sõɔ
bɛɛbɛ.
29 Si bɛi Zudasii wa mu bɔgɔi fia nŋau, ŋɔi í jɔ̀ inɛ
gɔ ŋa à tamaa Jesu í ni koo ra ngɔgɔ wa iyi aŋa aa jɛò
jingaui walakɔ wa sõɔ ku mua ilu are ŋa fia.
30 Iyi Zudasi í gba ciliu í mi gbakã ŋɔi í fita. Wee í
ko idũ í dũ.

Wooda titõ

31 Iyi Zudasi í fita ŋɔi Jesu í ni, bɛbɛii inɛ ŋa aa yɛ
amboei amu Amai Amanɛ, nɔ aa yɛ ti Ilaaõ mɔ na
irim.
32 Si bɛi inɛ ŋa aa yɛ amboei Ilaaõ na irim, nŋu
takaɛ á jɔ̀ a yɛ ti amu mɔ. Á coo mɔi kaa kpɛ.
33 Iŋɛ baakɔɔm ŋa, waati keekei í gbe iyi an wɛɛ do
iŋɛ, nɔ si anyiɛ aa na i maa dɛdɛɛm ŋa. Amma ide iyi
ǹ sõ Zuifu ŋau nŋui ǹ wa n sõ iŋɛ mɔ bɛ nsɛi. I kaa
yɔkɔ i bɔ bii ǹ wa n bɔ ŋa.
34 Wooda titõ iyi ǹ wa n jilɛ nŋɛ wee, i ya bi njɛ ŋa.
Si bɛi ǹ bi ŋɛ, iŋɛ mɔ i ya bi njɛ ŋa.
35 Bii ì bi njɛ ŋa, inɛ fei á mà iyi ì jɛ mɔcɔm ŋa.

Jesu wa fɔ iyi Piɛɛ á jã ku ni nŋu kù màa

36 Ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ í bee Jesu í ni, iwoi ì waa bɔ Lafɛ̃ɛ.
Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, bii ǹ wa n bɔ i kaa yɔkɔ i toom
nsɛi, amma bii í kɔ̃ɔsi aa toom wa bɛ.
37 Ŋɔi Piɛɛ í beeɛ í ni, Lafɛ̃ɛ, bɛirei í ce n kaa n yɔkɔ
n tooɛ nsɛi. Ǹ tã sɔɔlu n na kuwɛɛm na iriɛ.
38 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, ì tã sɔɔlu i na kuwɛɛɛ na irim
do ntɔ? Ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ɛi, hee ajɛɛ ku maa kɔ aa jã
isɛ gbɛɛta i ni i kù màm.

14

Jesui í jɛ kpãa iyi wa bɔ bi Baaba

1 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ mɔcɔɛ ŋa í ni, i maà ya wɛɛ do inɔ ku
fɔ ŋa. I dasi Ilaaɔ̃ naanɛ nɔ i dasim naanɛ ŋa.
2 Bi ku wa í kpɔ kpasɛ̃i Baam. Nɔ wee ǹ wa n koo
bɛ n koo n ce nŋɛ sɔɔlui bi ku wa. Bii kù jɛ ntɔ, n kaa
n sɔ̃ ŋɛ.
3 Bii ǹ koo ǹ ce nŋɛ bi ku wa ǹ tã an nyi wa má, n
naa n gbã ŋɛ n bɔò ŋɛ bi tom ku ba iŋɛ mɔ i wa bii ǹ
wa.
4 Bii ǹ wa n bɔ ì mà kpãau ŋa.
5 Ŋɔi Tomaa í ni, Lafɛ̃ɛ, a kù mà baa bii ì waa bɔ
mɔm. Bɛirei aa ka ce ka mà kpãau.
6 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, amui ǹ jɛ kpãa, do ntɔ, do
kuwɛɛ. Inɛ kãma kaa bɔ bi Ilaaɔ̃ Baaba bii kù jɛ hai
do bi tom.
7 Bii ì màm ŋa, aa mà Baam ŋa. Nɔ hai nsɛi ì màa
ŋa ì nɔ ì yɔɔ ŋa.
8 Ŋɔi Filipu í ni, Lafɛ̃ɛ, nyisi wa Baaba, nŋu bɛ á to
wa.
9 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, Filipu, hai kukpɛi ǹ wa inɔ
nŋɛ ihɛ̃ nɔ i kù màm? Inɛ iyi í yɛm í yɛ Ilaaɔ̃ Baabai.
To, na mii í ce ì waa ni, nyisi wa Ilaaɔ̃ Baaba má.

10 I kù dasi naanɛ iyi ṅ wa si Ilaaõ Baaba, nɔ Ilaaõ
Baaba mɔ í wa sim ni? Ide iyi ṅ wa n sõ ŋɛ, n kù wa
n fɔɔ do yiikoi amu takam. Amma Baaba í wa sim
nɔ nŋui wa ce icɛɛ.
11 I dasim naanɛ ŋa iyi ṅ wa si Baaba nɔ Baaba mɔ
í wa sim. Walakɔ i dasi naanɛ ŋa baa na icɛu takaɛ
iyi ì waa yɛ ŋa.
12 Ntɔ ntɔ ṅ wa n sõ ŋɛi, inɛ iyi í dasim naanɛ, lafẽɛ
mɔ á ce icɛ iyi ṅ wa n ce, nɔ á ce ku la ku re bɛɛbɛ
mɔm, domi wee ṅ wa n bɔ bi Baaba.
13 Nɔ mii iyi aa tɔɔɛ do irim ŋa fei an coo ku ba
amu Amau n nyisiò amboei Baaba.
14 Bii ì tɔɔɛ ngɔgɔ do irim aa ba ŋa.

Jesu í ce kuwã nŋu ku bɛ Hundei Ilaaõ wa

15 Nɔ Jesu í ni má, bii ì bim ŋa aa jirima mii iyi ṅ
ni i ce ŋa.
16 Nɔ an tɔɔ Ilaaõ Baaba ku mu nŋɛ Woo mua
gbugbã mmuɛ wa, iyi á maa wɛɛ do iŋɛ hee do ajɔ
fei.
17 Woo mua gbugbãu Hundei Ilaaõi, nŋui á jɔ̀ inɛ
ŋa a mà ntɔu. Inɛi andunya ŋa a kaa yɔkɔ a gbaa si
na iyi í jɔ̀ a kù waa yɔɔ, bɛɛbɛ mɔi a kù màa. Amma
iŋɛ ì màa ŋa, domi í wɛɛ do iŋɛ, á nɔ ku wa si idɔ nŋɛ.
18 N kaa n jɔ̀ ŋɛ kɔyɔ. An na n nyi wa bi tu ŋɛ má.
19 Í gbe keeke nsɛi iyi inɛi andunya ŋa a kaa yɛm
má, amma iŋɛ aa yɛm ŋa si na iyi í jɔ̀ ṅ wɛɛ, nɔ iŋɛ
mɔ aa wɛɛ ŋa.
20 Waati iyi ajɔu í to wa aa mà ŋa iyi ṅ wa si Baam
nɔ iŋɛ mɔ ì wa sim ŋa nɔ amu mɔ ṅ wa si ŋɛ.
21 Inɛ iyi í mà woodam nɔ wa jirimaɛ, lafẽɛi í bim.
Inɛ iyi í bim, Baam á bi nŋu mɔ, nɔ amu takam an bi
lafẽɛ, nɔ an nyisiɛ aram.

22 Zudasi gɔ í wa bɛ, amma kù jɛ Zudasi Isikariɔti.
Nŋui í beeɛ í ni, Lafɛ̃ɛ, bɛirei aa ce i nyisi wa araɛ nɔ
i kaa nyisi inɛi andunya ŋa.
23 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, inɛ iyi í bim fei á gbɔ idem,
nɔ Baam á bi lafɛ̃ɛ nɔ amu do Baam nɔu fei aa ka na
ka ce bi ku wa si idɔi lafɛ̃ɛ.
24 Inɛ iyi kù bim, lafɛɛ kaa jirima idem pai. Nɔ ide
iyi ì waa gbɔ ŋau ihɛ̃ ŋa, kù jɛ idei amu takam, amma
idei Baabai. Nŋui í bɛm wa.
25 Ide ŋau ihɛ̃ fei ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi hai waati iyi ǹ wa
inɔ nŋɛ ihɛ̃.
26 Amma Hundei Ilaaɔ̃, Woo mua gbugbãu, á maa
kɔ ŋɛ si mii fei, nɔ ku maa ye ŋɛ gigii ide ŋa iyi ǹ tako
ǹ sɔ̃ ŋɛ fei. Nŋui Baaba á bɛ nŋɛ wa do irim nɔu.
27 Laakai ku sũi ǹ wa n jɔ̀ nŋɛ. Bɛi amu takam
ǹ wɛɛò laakai ku sũ, bɛɛbɛ mɔi an jɔ̀ iŋɛ mɔ í wɛɛò
laakai ku sũ. Nɔ laakai ku sũ iyi an mu nŋɛu kaa jɛ
bɛi ti andunya. Na nŋu, i maà wɛɛò inɔ ku fɔ ŋa, nɔ i
maà jɔ̀ zigi nŋɛ ku da.
28 Ì gbɔ ŋa iyi ǹ sɔ̃ ŋɛ ǹ ni ǹ wa n koo amma an nyi
wa bi tu ŋɛ má. Bii ì bim ŋa aa wɛɛ do inɔ didɔ̃ ŋa do
iyi ǹ wa n bɔ bi Baaba, domi nŋui í rem.
29 Na ŋɔi í ce ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ hai nsɛi hee ide ŋau ku
maa ce, ku ba bii ideu í na í ce i dasim naanɛ ŋa.
30 N kaa n ba n sɔ̃ ŋɛ ide nkpɔ má si na iyi í
jɔ̀ Seetam ilaalui andunyau wa naa, amma kù nɛ
gbugbã kãma sim.
31 To, i dede ka nɛ ku ba inɛi andunya ŋa a mà iyi
ǹ bi Baaba nɔ ǹ wa n ce fei ndɛɛ si bɛi Baaba í nam
woodaɛ.

15

Jesui í jɛ icui jĩi ndii rezɛ̃ɛ

1 Si anyii nŋu nɔ Jesu í sɔ̃ ŋa má í ni, amui ǹ jɛ icui
j̃ii ndii rezɛ̃ɛ nɔ Baam mɔi í jɛ woo logooɛ.
2 Amaawɔm ŋa iyi a ci ya so fei, nŋui í ya da ŋa ku
nyɔ ŋa. Amaawɔ ŋa iyi à waa so mɔ í ya kɔta ŋai ku
ba kuso nŋa ku kɔ̃ɔsi.
3 Iŋɛ í má tã do saabui ide iyi ǹ sɔ̃ ŋɛ.
4 I jɔ̀ i má sim ŋa, nɔ amu mɔ an má si ŋɛ. Si bɛi
amaawɔ kaa yɔkɔ ku so iso do araɛ bii kù jɛ wa má
si icui j̃ii, bɛɛbɛ mɔi iŋɛ taka nŋɛ i kaa yɔkɔ i so bii i
kù waa má sim ŋa.

5 Amui ǹ jɛ icui j̃ii ndii rezɛ̃ɛ, iŋɛ mɔi ì jɛ amaawɔɛ
ŋa. Inɛ iyi wa má sim nɔ amu mɔ ǹ wa n má si lafɛ̃ɛ,
á so iso nkpɔ. Amma bii kù jɛ do amu i kaa yɔkɔ i ce
ngɔgɔ ŋa.
6 Inɛ iyi kù waa má sim aa nyaai a nyɔɔ bɛi à ya nyɔ
amaawɔi j̃ii ŋa. Si anyiɛ, bii à gbɛ nɔ a tɔtɔɔ ŋa a dasi
ŋa ina a jo.
7 Bii ì waa má sim ŋa nɔ idem í wa si ŋɛ i tɔɔ mii
iyi ì bi fei ŋa aa ba ŋa.
8 Iso nkpɔ ku so nŋɛi á jɔ̀ irii Baam ku nɛ amboe.
Bɛɛbɛ mɔi aa nyisiò inɛ ŋa iyi iŋɛu mɔcɔm ŋai.
9 Ǹ bi ŋɛi bɛi Baam mɔ í bim. I jɔ̀ i wa si kubim ŋa.
10 Bii ì waa jirima woodam ŋa, bɛɛbɛ mɔi aa wa si
kubim ŋa, bɛi amu mɔ ǹ jirima woodai Baam nɔ ǹ
wa si kubiɛ.

11 Ǹ sɔ̃ ŋɛ inɛ nŋu bɛi ku ba inɔ didɔ̃m ku wa si ŋɛ
nɔ inɔ didɔ̃ nŋɛ ku kɔ̃.
12 Wooda iyi ǹ na ŋɛ wee, i ya bi njɛ ŋa bɛi ǹ bi ŋɛ.
13 Kubi nla gɔ kù wɛɛ iyi í re inɛ ku ku si agbɛi
kpaasiɛ ŋa.
14 Bii ì waa ce iyi ǹ dasi ŋɛ ì jɛ kpaasim ŋai.

15 N kaa n kpe ŋɛ aru má, domi aru ci ya mà mii
iyi lafɛ̃ɛɛ wa ce. Amma ǹ wa n kpe ŋɛ kpaasi ŋa si
na iyi í jɔ̀ mii iyi ǹ gbɔ hai bi Baam fei, nŋui ǹ sɔ̃ ŋɛ
bɛ.
16 Kù jɛ iŋɛi í cicaam, amma amui ǹ cica ŋɛ. Nɔ ǹ
nya ŋɛ ikã ku ba i ya so iso iyi á kpɛ ŋa. Si bɛɛbɛ mii
iyi aa tɔɔ Baaba do irim ŋa fei á mu nŋɛ.
17 Iyi ǹ wa n dasi ŋɛ nŋui í jɛ i ya bi njɛ ŋa.

Inɛi andunya ŋa à cé Jesu do inɛɛ ŋa

18 Bii inɛi andunya ŋa à cé ŋɛ, i mà ŋa iyi amui à
tako à cé.
19 Bii ì jɛ ti andunya ŋa, tilasi inɛi andunya ŋa aa
bi ŋɛi, domi tu ŋai ì jɛ ŋa. Amma amu ǹ cica ŋɛi ǹ
nya ŋɛ hai si andunya, nɔ i kù jɛ ti andunya má ŋa.
Nŋui í jɔ̀ inɛi andunya ŋa à cé ŋɛ.
20 Nɔ i ye gigii ide iyi ǹ sɔ̃ ŋɛ ǹ ni woo ce icɛ ci ya la
ku re lafɛ̃ɛɛ. Bɛɛbɛi si bɛi à wahalam aa wahala iŋɛ
mɔ. Bii í jɛ à jirima idem, bɛɛbɛ mɔi aa jirima ide
nŋɛ.
21 Amma mii ŋau bɛ fei aa ce nŋɛi na irim si na iyi
í jɔ̀ a kù mà inɛ iyi í bɛm wa.
22 Bii n kù naa n kù sɔ̃ ŋa ide wo, dulum kaa wa
si iri nŋa. Amma nsɛi a kù nɛ bɛi aa ce a ni aŋa a kù
mà mà dulum nii.
23 Inɛ iyi í cém í cé Baam mɔi.
24 Inɛ kãma kù ce mii iyi ǹ ce si anini nŋa. Bii n
kù ce mii ŋau bɛ wo, dulum du ŋa kaa wa si iri nŋa.
Amma wee nsɛi à yɛ fei ndɛɛ nɔ do nŋu fei à cé amu
do Baam.
25 Iyi bɛ í cei ku ba ide iyi à kɔ si tiai wooda nŋa
ku kɔ̃ iyi í ni, à cém nɔ a kù mà iriò isɛɛ.

26 Amma an bɛ nŋɛ Hundei Ilaaɔ̃ wa, nŋui á jɔ̀ inɛ
ŋa a mà ntɔu. Nŋui í jɛ Woo mua gbugbãu, nɔ hai bi
Ilaaɔ̃ Baabai á naa. Bii í to wa nŋui á jɛ nŋɛ sɛɛdam.
27 Nɔ iŋɛ mɔ aa jɛa inɛ ŋa sɛɛdam ŋa, si na iyi í jɔ̀
awaòɛ ŋai à wɛɛ hai waati iyi ǹ sinti icɛm.

16

1 Ide ŋau ihɛ̃ fei ǹ sɔ̃ ŋɛi ku ba i maà koosɛ ŋa si
naanɛ ku dasi nŋɛ.
2 Aa na a ganji ŋɛ ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ŋa ku bɔ.
Nɔ awaati wa naa iyi inɛ ŋa aa kpa inɛ gɔ nŋɛ ŋa, nɔ
aa maa tamaa bɛi Ilaaɔ̃i aŋa à waa cea icɛ.
3 Aa ya maa ce bɛɛbɛi si na iyi í jɔ̀ a kù màm hee
má jɛ Baaba.
4 Ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ ide ŋau ihɛ̃i ku ba bii awaatiu í to
wa i ye gigi ŋa iyi ǹ tako ǹ sɔ̃ ŋɛ tã.

Icɛi Hundei Ilaaɔ̃

Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa má í ni, n kù sɔ̃ ŋɛ ide ŋau ihɛ̃ hai
sinte domi awaɛ ŋai à wɛɛ.
5 Wee nsɛi ǹ wa n bɔ bi inɛ iyi í bɛm wa, nɔ baa inɛ
akã nŋɛ kù beem iwoi ǹ wa n bɔ.
6 Amma ideu ihɛ̃ iyi ǹ sɔ̃ ŋɛ nŋui í fɔ inɔ nŋɛ kaa
kaa, ma irei.
7 Do nŋu fei, ntɔi ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ, bii ǹ koo aranfãani
nŋɛi. Aranfãani nŋɛi, domi bii ǹ koo an bɛ nŋɛ Woo
mua gbugbãu wa, amma bii n kù koo kaa naa bi tu
ŋɛ.
8 Waati iyi á to wa nŋui á nyisi inɛi andunya ŋa iyi
à jɛ ilu dulum ŋa, nɔ ku jɔ̀ inɛ ŋa a mà mii iyi í jɛ dee
dee, nɔ ku jɔ̀ a mà iyi Ilaaɔ̃ á kiiti inɛ ŋa.
9 Á nyisi ŋa iyi à jɛ ilu dulum ŋa si na iyi í jɔ̀ a kù
dasim naanɛ.

10 Á jɔ̀ á mà mii iyi í jɛ dee dee si na iyi í jɔ̀ ǹ wa n
bɔ bi Baaba nɔ i kaa yɛm má ŋa.
11 Nɔ á jɔ̀ a mà iyi Ilaaɔ̃ á kiiti inɛ ŋa domi í kiiti
Seetam ilaalui andunya tã mɔm.
12 Ǹ nɛ mii nkpɔ iyi an sɔ̃ ŋɛ má amma ideu í re ŋɛ
titã.
13 Waati iyi Hundei ntɔ á to wa, nŋui á jɔ̀ i mà ntɔu
fei ŋa. Kaa fɔ ide do yiikoi nŋu takaɛ, ide ŋa iyi í gbɔ
do iyi à na ku cei á sɔ̃ ŋɛ.
14 Nŋui á jɔ̀ irim ku nɛ amboe, domi idem nii á gbɔ
ku sisi nŋɛ.
15 Mii iyi Baaba í nɛ fei, tom nii. Ŋɔi í ce ǹ ni
Hundei Ilaaɔ̃u á gbɔ idem ku sisi nŋɛ.

Inɔ ku fɔ á na ku jɛ inɔ didɔ̃

16 Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, bii í kɔ̃ɔsi keeke i kaa yɛm má
ŋa, nɔ bii í ce sãa má aa yɛm ŋa.
17 Ŋɔi mɔcɔɛ gɔ ŋa à bee njɛ à waa ni, yoomai í jɛ
yaasei ideu bɛ. Í ni bii í kɔ̃ɔsi keeke a kaa ka yɛ nŋu
nɔ bii í ce sãa má aa ka yɛ nŋu. Yoomai í jɛ yaaseɛ. Í
ni nŋu wa bɔ bi Baai nŋu. Yoomai í jɛ yaasei iyi bɛ
mɔ má.
18 To, yoomai í jɛ yaasei bii í kɔ̃ɔsi keeke. A kù mà
ide mii wa fɔ.
19 Wee Jesu í mà iyi à waa bi a bee nŋu ideu. Ŋɔi í
ni, to, ǹ sɔ̃ ŋɛ ǹ ni bii í kɔ̃ɔsi keeke i kaa yɛm má ŋa,
nɔ bii í ce sãa má aa yɛm ŋa, mà irei. Ideu bɛi ì waa
bee ŋa?
20 Ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ŋɛ, aa kpata i weewea ŋa,
amma á dɔ̃a inɛi andunya ŋa si. Aa wɛɛ do inɔ kufɔ
ŋa, amma inɔ kufɔ nŋɛ á na ku kpaasi inɔ didɔ̃.
21 Bii inaabo í gulɛ wa bi ku bí, í ya nɛ inɔ ku fɔ si
na iyi í jɔ̀ waatii ara kuroɛi í to wa. Amma bii í bí

amau í ya gbɛjɛ ara kuroui domi inɔ didɔ̃ɛ í ya la do iyi í bí ama si andunya.

22 Bɛɛbɛi iŋɛ mɔ ì wɛɛò inɔ kufɔ si nsɛi ŋa. Amma an na n yɛ ŋɛ má, aa wɛɛò inɔ didɔ̃ ŋa, nɔ inɛ gɔ kaa yɔkɔ ku nya inɔ didɔ̃ nŋɛu.

23 Bii awaatiu í to wa, i kaa beem nkãma ŋa. Ntɔ ntɔ ǹ wa n sɔ̃ ŋɛi, mii iyi aa tɔɔ Ilaaɔ̃ Baaba do irim ŋa fei á mu nŋɛ.

24 Hee nsɛi i kù tɔɔ ngɔgɔ do irim ŋa. I tɔɔ, aa ba ŋa ku ba inɔ didɔ̃ nŋɛ ku kɔ̃.

Jesu í kãmia andunya

25 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa má í ni, ide ŋau ihɛ̃ fei nsɛi do mɔndai ǹ sɔ̃ ŋɛ. Amma awaati wa naa, iyi n kaa n sɔ̃ ŋɛ ide do mɔnda má. Ide iyi í jɛ idei Baaba an sɔ̃ ŋɛi sãa sãa do yaaseɛ.

26 Bii waatiu í to wa, aa tɔɔ Baaba do irim ŋa. N kaa n sɔ̃ ŋɛ n ni an tɔɔɛ na iri nŋɛ má,

27 domi Baaba takaɛ í bi ŋɛ. Í bi ŋɛ si na iyi í jɔ̀ iŋɛ mɔ ì bim, nɔ ì dasi naanɛ ŋa iyi hai bi tɛɛi ǹ naa.

28 Ntɔi, hai bi Baabai ǹ fita wa ǹ naa andunya. Nsɛi ǹ wa n jɔ̀ andunya ǹ wa n bɔ bi Baam.

29 Ŋɔi mɔcɔɛ ŋa à sɔ̃ɔ à ni, to, bɛbɛii ì waa fɔ ide do yaase si na iyi í jɔ̀ mɔnda kù wa si.

30 Nsɛi à mà iyi ì mà fei ndɛɛ, nɔ ì mà lasabui idɔ nwa baa bii a kù beeɛ ide gɔ. Ŋɔi í jɔ̀ à dasi naanɛ iyi hai bi Ilaaɔ̃i ì naa.

31 Ŋɔi Jesu í jɛ nŋa í ni, debɛi ì dasi naanɛ bɛbɛi ŋa?

32 I ce laakai ŋa. Awaati wa naa nɔ í to wa tã mɔm de, iyi inɛ ŋa aa jɔ̀ iŋɛ fei i fangaa i jɔ̀ amu akã i bɔ kpasɛ̃ ŋa. Do nŋu fei n kù jɛ amu akã, domi Baaba í wɛɛ do amu.

33 Ide ŋau ihẽ ǹ wa n sõ ŋɛi ku ba i nɛ laakai ku sũ
na anu akã iyi awaɛ ŋa à nɛ. Si andunyau ihẽ aa yɛ
ijuukpã ŋa, amma i maà mɔngɔ temua ŋa, domi ǹ
kãmia andunya tã.

17

Jesu í ce kutɔɔ na irii mɔcɔɛ ŋa

1 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ í tã, ŋɔi í wu iju lele í ni, Baaba,
awaati í to. Jɔ̀ irii amu Amaɛ ku nɛ amboe ku ba amu
mɔ n jɔ̀ titɛɛ ku nɛ amboe,
2 nɔ inɛ ŋa iyi ì nam fei n mu nŋa kuwɛɛ hai tã si
bɛi ì muum yiiko si inɛ fei.
3 Kuwɛɛ hai tãui í jɛ inɛ ŋa a màɛ, awɔ Ilaaɔ̃ akã ilu
ntɔu, nɔ a màm, amu Jesu Kirisi iyi ì bɛ wau.
4 Ǹ jɔ̀ iriɛ í nɛ amboe si ilɛu ihẽ, nɔ icɛ ŋa iyi í dasim
ku ceu fei ǹ coo.
5 Baaba, nsɛi ǹ wa n tɔɔɛi, jɔ̀ n nɛ amboe bi tɛɛ bɛi
ǹ tako ǹ nɛ wo hee a maa taka andunya.
6 Inɛ ŋa iyi ì cica hai si andunya ì nam, ǹ jɔ̀ à màɛ.
Tɛɛi à jɛ wo, nɔ ì so ŋa ì nam. À nɔ à waa jirima ideɛ.
7 Nsɛi à mà mii iyi ì nam fei, hai bi tɛɛi í naa,
8 domi ide ŋa iyi ì sõm nŋui amu mɔ ǹ sõ ŋa, nɔ à
gba ideu. À mà iyi ntɔ ntɔ hai bi tɛɛi ǹ naa nɔ à dasi
naanɛ iyi awɔi ì bɛm wa.
9 Ǹ wa n tɔɔɛ na iri nŋa. Kù jɛ na irii inɛi andunya
ŋai ǹ wa n tɔɔɛ, amma na inɛ ŋa iyi ì nam ŋai, domi
aŋai à jɛ tɛɛ.
10 Mii iyi ǹ nɛ fei tɛɛi, nɔ mii iyi awɔ mɔ ì nɛ fei
tom nii, nɔ irim í nɛ amboe na iri nŋa.
11 Nsɛi ǹ wa n nyi wa bi tɛɛ. Bii í kõɔsi keeke n
kaa n maa n wa si andunya má, aŋai aa maa wa si

andunyau. Baaba kumá, degbe ŋa do gbugbãi iriɛ iyi ì nam, ku ba a jɛ akã si bɛi awaɛ à jɛ akã.

12 Waati iyi ǹ wɛɛ do aŋa ǹ degbe ŋa do gbugbãi iriɛ, iri iyi ì nam nɔu. Ǹ degbe ŋa nɔ si inɔ nŋa baa inɛ akã kù ce nfe, bii kù jɛ amai nfeu baasi. Bɛɛbɛi kukɔi ideɛ í kɔ̃.

13 Nsɛi ǹ wa n nyi wa bi tɛɛ. Ide ŋau ihɛ̃ si andunyau ihɛ̃i ǹ wa n fɔɔ, ku ba aŋa mɔ a kɔ̃ò inɔ didɔ̃ na irim.

14 Ǹ na ŋa ideɛ, nɔ inɛi andunya ŋa à cé ŋa si na iyi í jɔ̀ a kù jɛ ti andunya, si bɛi amu mɔ n kù jɛ ti andunya.

15 N kù wa n tɔɔɛ i nya ŋa hai si andunya, amma ǹ wa n tɔɔɛi i degbe ŋa ku ba Seetam inɛ laalɔu ku maà nɔ ŋa.

16 A kù jɛ ti andunya si bɛi amu mɔ n kù jɛ ti andunya.

17 Ideɛi í jɛ ntɔ. Jɔ̀ ideɛu ku nya ŋa ikã a jɛ titɛɛ.

18 Ǹ bɛ ŋai si andunya si bɛi awɔ mɔ ì bɛm si andunyau.

19 Na iri nŋai ǹ so aram ǹ naɛ ku ba aŋa mɔ a jɛ titɛɛ mam mam.

20 Kù jɛ aŋa akãi ǹ wa n cea kutɔɔ, amma do inɛ ŋa mɔ iyi aa na a dasim naanɛ na saabui ide nŋa.

21 Ǹ wa n tɔɔɛi aŋa fei a jɛ akã. Si bɛi awɔ Baaba ì wa sim, nɔ amu mɔ ǹ wa siɛ, jɔ̀ a jɛ akã si wa ku ba inɛi andunya ŋa a dasi naanɛ iyi awɔi ì bɛm wa.

22 Amboeɛ iyi ì jɔ̀ inɛ ŋa à yɛ sim, nŋui ǹ jɔ̀ à waa yɛ si aŋa mɔ ku ba aŋa mɔ a jɛ akã bɛi awaɛ à jɛ akã.

23 Jɔ̀ n wa si ŋa nɔ awɔ mɔ i wa sim ku ba a jɛ akã mam mam, nɔ inɛi andunya ŋa a mà iyi awɔi ì bɛm wa nɔ ì bi ŋai bɛi ì bim.

24 Baaba, ṅ bi inɛ ŋa iyi ì nam a maa wa bi tom
bii an wa, ku ba a yɛ amboem, amboe iyi ì muum. Ì
muum amboeui si na iyi í jɔ̀ ì bim hai waati iyi a kù
taka andunya.
25 Baaba awɔ iyi ì jɛ dee dee, baa do iyi inɛi
andunya ŋa a kù màɛ, amu ṅ màɛ, nɔ inɛ ihɛ̃ ŋa mɔ
à mà iyi awɔi ì bɛm wa.
26 Ṅ jɔ̀ à màɛ, nɔ an kɔ̃ɔ nŋa si kumàɛ má ku ba
kubi iyi ì bim ku wa si ŋa, nɔ amu mɔ n wa si ŋa.

18

À mu Jesu
(Cɔ Matie 26:47-56; Maaku 14:43-50; Luku 22:47-53)

1 Iyi Jesu í ce kutɔɔɛ í tã, ŋɔi í fita, nŋu do mɔcɔɛ ŋa
à bɔ lambo gɔ iyi í wa icei ido iyi à ya kpe Sedorɔ̃ɔ.
Ŋɔi í lɔ bɛ, nŋu do mɔcɔɛ ŋa.
2 Wee Zudasi inɛ iyi á zambaɛu mɔ í mà inyau,
domi aŋaò ŋa à ya koo bɛ isɛ fɛɛfɛlo.
3 Ŋɔi í jɔ̀ Zudasi í bɔ bɛ do sooge ŋa do woo degbe
kpasɛ̃i Ilaaɔ̃ ŋa iyi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ ŋa do
Farisi ŋau à bɛ wau. À waa mu j̈ĩnɛi igũ nŋa do fitila
ŋa do ina jugula ŋa.
4 Jesu í bɛi wa mà mii ŋa iyi á ba nŋu fei. Iyi à to
wa ŋɔi í sɛkɛɛ si ŋa í bee ŋa í ni, yooi ì waa dɛ ŋa.
5 Ŋɔi à jɛaa à ni, Jesu inɛi Nazarɛtiui à waa dɛdɛ.
Ŋɔi Jesu í ni, amui ihɛ̃ mɛɛ.
Wee Zudasi inɛ iyi á zambaɛu, wa leekï̈ bɛ aŋaò
ŋa ajɔ.
6 Iyi Jesu í jɛ nŋa í ni, amui ihɛ̃, ŋɔi aŋa fei à sɛkɛɛ
do anyi à koo à cuku ilɛ.

7 Ɲɔi Jesu í bee ŋa má í ni, yooi ì waa dɛ ŋa. Ɲɔi à
ni, Jesu inɛi Nazarɛtiui à waa dɛdɛ.
8 Nɔ Jesu í ni, ṅ sõ ŋɛ tã ṅ ni amui ihẽ. To, bii amui
ì waa dɛdɛ ŋa i jɔ̀ inɛ ŋa iyi à gbeu a nɛ.
9 Bɛɛbɛi ide iyi í tako í fɔu í kõ iyi í ni, Baaba, inɛ
ŋa iyi ì nam fei baa inɛ akã nŋa kù ce nfe.
10 Wee Simɔɔ Piɛɛ í nɛ taakuba. Ɲɔi í yɔɔ í cafeò
itĩ njɛi woo ce icɛi woo wee nlai Ilaaɔ̃u. Irii woo ce
icɛui Malikusu.
11 Amma Jesu í sõ Piɛɛ í ni, sindo taakubaɛ si
ankɔ̃ɔɛ. Ì waa tamaa n kaa n temuaò ijuukpã iyi
Baaba í jilɛɛm nii?

À bɔò Jesu si wajui Ani

12 Ɲɔi sooge ŋa do inɛ ngbo nŋa do Zuifu woo
degbe kpasẽi Ilaaɔ̃ ŋau à mu Jesu à dũu.
13 Nɔ à tako à bɔòɛ bi Ani titã. Wee Aniu wa jɛ baai
aboi Kaifu, iyi í jɛ woo wee nlai Ilaaɔ̃ si adõ nŋu.
14 Nɔ Kaifu í sõ Zuifu kpaasiɛ ŋau ideu ihẽ wo í ni,
aranfãani nwai inɛ akã ku ku si agbɛi dimi nwa.

Piɛɛ í jã í ni nŋu kù jɛ mɔcɔi Jesu
(Cɔ Matie 26:69-70; Maaku 14:66-68; Luku 22:55-57)

15 Waati iyi à mu Jesu à waa nɛɛ ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ do
mɔcɔ mmu gɔ à waa tooɛ. Wee woo wee nlai Ilaaɔ̃u
í mà mɔcɔ inɛ nŋu, ŋɔi í jɔ̀ mɔcɔu í ba í too Jesu í lɔò
bantumai kpasẽi woo wee nlau.
16 Amma Piɛɛ í gbe waduude andɛ koofa bɛ. Nɔ
mɔcɔ iyi woo wee nlau í màu, í fita wa í naa í ba
mudẽɛ iyi wa degbe koofau ide ku fɔ, nɔ í jɔ̀ Piɛɛ í
lɔ.
17 Nɔ mudẽɛu í bee Piɛɛ í ni, kù jɛ awɔ mɔ inɛ akãi
mɔcɔi mɔkɔui ya. Ɲɔi Piɛɛ í ni, aawo, kù jɛ amu.

18 Si bɛi tũtũ wa ceu, ŋɔi woo ce icɛ ŋa do woo
degbe kpasẽi Ilaaõ ŋau à leeḱi kɔkɔi ina nyɛnyɛ à
waa nyia. Nɔ Piɛɛ mɔ í koo wa nyia bi tu ŋa bɛ ajɔ.

Woo wee nlau í bee Jesu ide
(Cɔ Matie 26:59-66; Maaku 14:55-64; Luku 22:66-71)

19 Ŋɔi woo wee nlai Ilaaõu í bee Jesu idei mɔcɔɛ
ŋa do yaasei cio iyi wa kɔ si.
20 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, ideu si bantumai ṅ sõ inɛ fei.
Ṅ ya n kɔ inɛ ŋa si ciom nii ile bii à ya ce kutɔtɔɔ ŋa
do si kpasẽi Ilaaõ, bii Zuifu ŋa fei à ya tɔtɔɔ. N kù fɔ
ide kãma si asii.
21 Na mii í ce ì waa beem ide. Inɛ ŋa iyi à gbɔ idem,
bee aŋa taka nŋa iyi ṅ sõ ŋa, aŋai aa mà mii iyi ṅ fɔ.
22 Iyi Jesu í fɔ bɛɛbɛ, ŋɔi inɛ akãi woo degbe kpasẽi
Ilaaõ ŋau í sambalaɛ í ni, woo wee nlaui ì waa jɛaa
ide nfe nfe bɛɛbɛ?
23 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, bii ide laalɔi ṅ fɔ, fɔɔ inɛ fei
ku gbɔ. Amma bii í jɛ ide jiida mɔi ṅ fɔ, na mii í ce ì
waa sambalam.
24 Nɔ Ani í jɔ̀ à dũu à bɔòɛ bi Kaifu, woo wee nlau.

Piɛɛ í jã má í ni nŋu ku mà Jesu
(Cɔ Matie 26:71-75; Maaku 14:69-71; Luku 22:58-62)

25 Waati iyi Simɔɔ Piɛɛ í wa bɛ wa nyia inau ŋɔi à
beeɛ à ni, kù jɛ awɔ mɔ inɛ akãi mɔcɔi mɔkɔui ya. Ŋɔi
Piɛɛ í jã í ni, aawo, kù jɛ amu.
26 Wee woo ce icɛ akãi woo wee nlai Ilaaõu í wa
bɛ. Wa jɛ nyaanzei inɛ iyi Piɛɛ í bu itḭɛu. Iyi í yɛ Piɛɛ
ŋɔi í beeɛ í ni, n kù yɛɛ iŋɛò lambo bɛi?
27 Amma Piɛɛ í jã má í ni, aawo. Gbakã ŋɔi ajɛɛ wa
kɔ.

À bɔò Jesu si wajui Pilati
(Cɔ Matie 17:1-2, 11-14; Maaku 15:1-5; Luku 23:1-5)

28 Hai bi Kaifu bɛ, inɛ ngboi Zuifu ŋau à bɔò Jesu
bi ku kiitii ilu ilɛu bii Pilati í wa. Wee daadaakɔi.
Aŋa taka nŋa a kù lɔ ile bi ku ce kiitiu ku ba aŋa a
maà na a jɛ ilu riisi ŋa. A kù bi a jɛ ilu riisi domi à
waa bi a ba a jɛ ijɛi jingaui Iku ku kuau.
29 Nŋui í jɔ̀ Pilati í fita wa í naa í ba ŋa í bee ŋa í ni,
taale yoomai ì yɛ si mɔkɔu ŋa.
30 Ŋɔi à ni, bii kù ce laalɔ, a kaa ka daɛ si awɔ.
31 Ŋɔi Pilati í sõ ŋa í ni, iŋɛ taka nŋɛ i kooɛ i koo i
kiiti do wooda nŋɛ. Amma à ni, iŋɛ inɛi Romu ŋa i
kù na wa kpãa iyi aa ka kpaò amanɛ ŋa.

32 Bɛɛbɛi idei Jesu í ce ku nyisiò dimii iku iyi á ku.
33 Ŋɔi Pilati í lɔ ile bi ku ce kiitiu má í kpe Jesu í
beeɛ í ni, awɔi ì jɛ ilaalui Zuifu ŋa?
34 Ŋɔi Jesu í ni, inɛ gɔi í sõɛ bɛɛbɛ de, mà ì nɔ ì waa
beei.
35 Amma Pilati í ni, amuu Zuifui ǹ bɛi ǹ mà?
Dimiɛ ŋa do inɛ ngboi woo weei Ilaaõ ŋai à muɛ à
daam si awɔ. Mii ì ce.
36 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, bommam kù jɛ ti andunya.
Bii í jɛ ti andunyai, woo ce icɛm ŋa aa ja, a kaa jɛ a
mum a na inɛ ngboi Zuifu ŋau. Amma bommam kù
jɛ ti andunya ihẽ.
37 Ŋɔi Pilati í beeɛ í ni, debɛi, awɔu ilaalui? Ŋɔi
Jesu í jɛaa í ni, awɔi ì fɔ bɛɛbɛ. Ǹ naai si andunya, à
bím nii n jɛ sɛɛdai ntɔ. Inɛ iyi í jɛ ti ntɔ fei á gbɔ idem.
38 Nɔ Pilati í beeɛ í ni, dimii mii mɔm nii à ya kpe
ntɔ.

À yɛ taalei Jesu a ba a kpaa
(Cɔ Matie 27:15-31; Maaku 15:6-20; Luku 23:13-25)

Si anyii ide ŋau ŋɔi Pilati í fita má í bɔ bi Zuifu ŋau. Í sõ ŋa í ni, amu n kù yɛ taale kãma si mɔkɔu.
39 Amma si bɛi à nɛ dɔɔnɛɛ, an jɔ̀ nŋɛ inɛi piisõɔ akã si jingaui Iku ku kua. Ì bi n jɔ̀ nŋɛ ilaalui Zuifu ŋau?
40 Ŋɔi aŋa fei à wasi ku dõ anu do gbugbã à waa ni aŋa a kù bi mɔkɔu bɛ. À waa ni Barabasii aŋa à bi. Wee Barabasiu í ya ce ilei.

19

1 Ŋɔi Pilati í jɔ̀ à cã Jesu do kpɔtɔɔ.
2 Ŋɔi sooge ŋa à ba fulai agũ à daa Jesu si iriɛ, nɔ à daa si kumboo nkpa gɔ má à waa yaakoɛò.
3 Ŋɔi à ya sɛkɛɛ siɛ wa à naa a maa coo fɔɔ a maa ni, fɔɔ ilaalui Zuifu ŋa. Nɔ a maa sambalaɛ.
4 Ŋɔi Pilati í fita wa ma í sõ zamaau í ni, wee an fitaò nŋɛ mɔkɔu wa ku ba i mà ŋa iyi n kù yɛ siɛ kurara gɔ.
5 Ŋɔi í fitaò Jesu wa do fulai agũu do kumboo nkpaɛ. Ŋɔi Pilati í sõ ŋa í ni, mɔkɔu wee.
6 Iyi inɛ ngboi woo weei Ilaaõ ŋau do woo degbe kpasẽi Ilaaõ ŋau à yɔɔ ŋɔi à wasi ku la à waa ni, kpakpaɛ si jĩi. Ŋɔi Pilati í sõ ŋa í ni, iŋɛ taka nŋɛ, i gba i kpakpaɛ si jĩi ku gaau. Amma amu n kù yɛ siɛ taale gɔ.
7 Ŋɔi Zuifu ŋau à sõɔ à ni aŋa à nɛ wooda gɔ, nɔ si woodai aŋau í gbe de a kpaai domi wa ni nŋuu amai Ilaaõi.
8 Iyi Pilati í gbɔ ideu, njo í muu má hee í caa.

9 Ŋɔi í bɔò Jesu bi ku ce kiitiu má í koo í beeɛ í ni,
hai iwoi ì waa naa ntɔ ntɔ. Amma Jesu kù jɛaa mɔm.
10 Ŋɔi Pilati í beeɛ í ni, baa amu takam i kaa bam
ide ku fɔ? I kù mà iyi ɲ̀ nɛ kpãa n jɔ̀ɛ, nɔ ɲ̀ nɛ kpãa
má n kpakpaɛ si jĩi ku gaaui?
11 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, i kaa nɛ gbugbã kãma sim, bii
kù jɛ Ilaaõi í naɛ wa. Nŋui í jɔ̀ inɛ iyi í dasim si awɔɛ,
dulum dɛɛ í re baa tɛɛ.
12 Iyi Pilati í gbɔ bɛɛbɛ, ŋɔi wa ce kookaai ku ba
ku jɔ̀ɔ. Amma Zuifu ŋau à dõ anu à waa ni, bii ì jɔ̀
mɔkɔu bɛ, i kù jɛ kpaasii ilaalu nlai Romu má. Inɛ
iyi í ce araɛ ilaalu fei mbɛɛi ilaalu nlai Romuui í baa
í jɛ.
13 Iyi Pilati í gbɔ ideu, ŋɔi í jɔ̀ à fitaò Jesu nɔ í
buba si kitãi woo kiitiu iyi í wa inya bii à ya kpe
Tintim ndii kuta. Amma do fee Ebɛɛ, Gabatai à ya
kpe inyau.
14 Wee à wa si ajɔ iyi bii iju í má á jɛ ajɔi kusĩmi.
Ajɔi kusĩmiu alɛi á sinti, nɔ inɛ ŋa à wasi ku ce sɔɔlui
jingaui Iku ku kuau. Nɔ waati bɛɛbɛ zakai dasãi. Ŋɔi
Pilati í sõ Zuifu ŋau í ni, ilaalu nŋɛ wee.
15 Amma à wasi ku dõ anu à waa ni, kpaa.
Kpakpaɛ si jĩi ku gaau. Ŋɔi Pilati í bee ŋa í ni, bɛirei
í ce ì bi n kpakpa ilaalu nŋɛ si jĩi ku gaau. Ŋɔi inɛ
ngboi woo weei Ilaaõ ŋau à jɛaa à ni, a kù nɛ ilaalu
mmu gɔ bii kù jɛ ilaalu nlai Romu.
16 Ŋɔi Pilati í da nŋa Jesu si awɔ ku ba a kpakpaɛ
si jĩi ku gaau.

À kpakpa Jesu si jĩi ku gaau
(Cɔ Matie 27:32-44; Maaku 15:21-32; Luku 23:26-43)

Nɔ à mu Jesu à nɛò.

17 Nɔ à kãa Jesu ɟ̃ii ku gaauu í so í fitaò hai inɔ ilu
í bɔò hee inya iyi à ya kpe inyai kokoi iri. Do feei
Ebɛɛ, Gɔɔgɔtai à ya kpe inyau.
18 Bɛi à kpakpaɛ si ɟ̃ii ku gaauu. Nɔ à kpakpa
inɛmɔkɔ minji gɔ ŋa bɛ má, inɛ akã do awɔ cangaɛ,
inɛ akã mɔ do awɔ njɛɛ nɔ Jesu í wa anini nŋa.

19 Ŋɔi Pilati í jɔ̀ à kɔ ide gɔ si ɟ̃ii gɔ à masi antai ɟ̃ii ku
gaauu. Kukɔu í ni, Jesu inɛi Nazarɛti, ilaalui Zuifu
ŋa.
20 Zuifu nkpɔ í ka kukɔu domi inyau kù ɟ̃iò inɔ ilu.
Nɔ à kɔɔ do feei Ebɛɛ do Latɛ̃ɛ do Gɛrɛki.
21 Ŋɔi inɛ ngboi woo weei Ilaaɔ̃ ŋau à sɔ̃ Pilati à
ni, maà ti i kɔ i ni, ilaalui Zuifu ŋa, amma kɔ i ni, í ni
nŋu í jɛ Ilaalui Zuifu ŋa.
22 Ŋɔi Pilati í ni, iyi ǹ kɔ tã ǹ kɔɔi.

23 Iyi sooge ŋau à kpakpa Jesu à tã ŋɔi à so jaaɛɛ ŋa
à kpɔ̃ɔ ikɔ mɛɛ, sooge fei í so ikɔ akã akã. Nɔ à so ibɔ
sisɔɛu má. Ibɔu kù nɛ agbɛi ku sɔ domi à wɔ̃ɔi hai
lele hee ku bɔ ilɛ. Iyi à so ibɔu
24 ŋɔi à ni, ka maà ga ibɔu, amma ka ta si kpasa ka
cɔ ti inɛ iyi á jɛ. Nɔ bɛɛbɛi à ce. Bɛɛbɛi kukɔi idei Ilaaɔ̃
í kɔ̃ tengi bii í ni, aŋa duusɔ̃ɔ à kpɛ̃ jaaɛm ŋa. Nɔ à ta
si ibɔ nlam kpasa.

25 Wee iyei Jesu do ifɔi iyeɛ, do Maari aboi Kopa,
do Maari inɛi Madala, à waa leekɩ̃ bi ɟ̃ii ku gaaui
Jesu.
26 Ŋɔi Jesu í yɛ iyeɛ bɛ, do mɔcɔ iyi í biu à waa leekɩ̃
kɔkɔi njɛ, nɔ í sɔ̃ iyeɛ í ni, abooyi, inɛ ihɛ̃i í baa í jɛ bɛi
amaɛ.
27 Ŋɔi í sɔ̃ mɔcɔu í ni, abou ihɛ̃ bɛi iyeɛi í baa í jɛ.
Hai ajɔ nŋui mɔcɔu í gbãa í bɔòɛ kpasɛ̃ɛ wa woo.

Waati iyi Jesu í ku
(Cɔ Matie 27:45-56; Maaku 15:33-41; Luku 23:44-49)

28 Si anyii nŋu, si bɛi Jesu í mà iyi bɛbɛi fei ndɛɛ í kpa iri mbɛ, ŋɔi í ni, agbɛ wa kpam. Í fɔ bɛɛbɛi ku ba kukɔi idei Ilaaɔ̃ ku kɔ̃.
29 Wee caka gɔ í wa bɛ í nɛ atɛ̃ kukã bam bam. Ŋɔi à dĩ kanya si amaawɔi jĩi gɔ à sɔsi atɛ̃ kukãu à waa too si gɛlɛi Jesu.
30 Iyi Jesu í tiɛ atɛ̃ kukãu ŋɔi í ni, ǹ kpa irii icɛm nii mbɛ. Nɔ í kɔmba iriɛ í ku.

À gũ Jesu kaka si kpakpaa cingaɛ

31 Si bɛi à wa si sɔɔlui ajɔi kusĩmiu, Zuifu ŋau a kù waa bi ajɔu ku to wa ku ba iku ŋau si jĩi ŋau bɛ, domi ajɔu ajɔ nla gɔi. Nŋui í jɔ̀ à koo à tɔɔ Pilati ku jɔ̀ a cɛ kutɛi inɛ ŋa iyi à kpakpa ŋau, nɔ a nya ŋa hai bɛ.
32 Na ŋɔi í ce sooge ŋau à cɛ kutɛi inɛ sinteu do inɛ minjisiau, aŋa iyi à kpakpa do Jesu ajɔu.
33 Amma waati iyi à to bi Jesu, à ba í ku tã, nɔ a kù cɛ kutɛɛ má.
34 Amma inɛ akãi sooge ŋau í gũ kpakpaa cingaɛ do kaka, ŋɔi gbakã njɛ do inyi wa jo wa.
35 Amu Zãa ǹ yɛ iyi bɛ fei, nɔ ǹ wa n jɛa inɛ ŋa sɛɛdaɛ, sɛɛdam nɔu ntɔi. Ǹ mà kam kam iyi ntɔi ǹ wa n fɔ, nɔ ǹ wa n fɔi ku ba iŋɛ mɔ i dasi naanɛ ŋa.
36 A kù cɛ kutɛɛ ŋa nɔ iyi bɛ í cei ku ba kukɔi idei Ilaaɔ̃ ku kɔ̃ iyi í ni, baa kũkũ akãɛ kaa lɛgɛ.
37 Nɔ kukɔi idei Ilaaɔ̃ í ni má, aa cɔ inɛ iyi aŋa taka nŋa à gũu.

À dasi ikui Jesu balɛ
(Cɔ Matie 27:57-61; Maaku 15:42-47; Luku 23:50-56)

38 Si anyii nŋu, Zozɛfu inɛi Arimateeu í koo í tɔɔ
Pilati ku jɔ̀ nŋu ku nya ikui Jesu. Wee Zozɛfu mɔ
mɔcɔi Jesui, amma si asiii, domi wa ce njoi inɛ
ngboi Zuifu ŋa. Nɔ Pilati í jɛaa si. Na ŋɔi í jɔ̀ Zozɛfu
í koo í nya ikui Jesuu.
39 Nikodɛmu iyi í bɔ bi Jesu idũ gɔ wo, í si Zozɛfu.
Nɔ wa mu tulare dimi ikã ikã minji, akã mirui à ya
kpoo, akã mɔ aloɛ. Kuwoɛ í to zakai kilo kuntaa.
40 Inɛ minji ŋau à so ikui Jesu à woo do jaaɛ fũfũ
gɔ ŋa nɔ à fãsi tulareu. Si dɔɔnɛi Zuifu ŋa bɛɛbɛi à ya
ce bii à waa si iku.
41 Lambo gɔ í wa tengi bii à kpakpa Jesu si j̈ii nɔu.
Si inɔ lambou à gbe isai kuta gɔ bɛ kù kpɛ titã, nɔ a
kù si inɛ gɔ si bɛ.
42 Bɛi à koo à si Jesu si na iyi í jɔ̀ tengi bɛ kù j̈i, nɔ
à bi a suu gbãa gbãa hee ajɔi kus̈imiu ku maa to wa.

20

Balɛ ngbɛ
(Cɔ Matie 28:1-8; Maaku 16:1-8; Luku 24:1-12)

1 Ajɔ amaazuma daadaakɔ waati iyi iju kù má sãa
sãa, ŋɔi Maari inɛi Madalau í bɔ bi balɛu. Nɔ í ba wee
à tale kutau hai andɛ balɛu.
2 Ŋɔi í sɛi í bɔ bi Simɔɔ Piɛɛ do bi mɔcɔ iyi Jesu í bi
jiidau, í sõ ŋa í ni, à nya ikui Lafɛ̃ɛ hai inɔ balɛ nɔ a
kù mà bii à dasi.
3 Ŋɔi Piɛɛ do mɔcɔu à fita à bɔ bi balɛu.
4 Aŋa minji fei à sɛi ajɔ, amma mɔcɔu í sɛi í cua
Piɛɛ, nŋui í tako í to bi balɛu.
5 Nɔ í bate í nante si balɛu, nɔ í yɛ jaaɛ ŋau wa jilɛ,
amma kù lɔ.
6 Ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ wa baa do anyi. Iyi í to wa nɔ í lɔ
inɔ balɛu. Nɔ í yɛ jaaɛ ŋau wa jilɛ,

7 do mango iyi à tako à dĩò iriɛu. Amma mangou
kù waa jilɛ inya akã do jaaɛ ŋau, wa woi ikpa akã.
8 Ŋɔi mɔcɔ iyi í tako í to bi balɛu, nŋu mɔ í lɔ. Iyi í
yɛ mii ŋau nɔ í dasi naanɛ.
9 Mɔcɔ ŋau a kù tako a kù gbɔ yaasei kukɔi idei
Ilaaõ wo iyi í ni kù nɛ bɛi á ce iyi Jesu kù jĩ hai si
balɛ.
10 Ŋɔi mɔcɔ ŋau à sinda à bɔ kpasẽ.

Jesu í tusɛa Maari inɛi Madalau araɛ
(Cɔ Matie 28:9-10; Maaku 16:9-11)

11 Amma Maari wa leekĩ waduude kɔkɔi balɛu wa
kpata. Si bɛi wa kpatau ŋɔi í bate í nante inɔ balɛu.
12 Nɔ í yɛ amaleka minji gɔ ŋa à waa dasi nyau fũfũ
à waa buba tengi bii ikui Jesu wa sũ wo, inɛ akã ikpa
iri, inɛ akã mɔ ikpa kutɛ.
13 Nɔ à beeɛ à ni, abooyi, na mii í ce ì waa kpata.
Ŋɔi í jɛ nŋa í ni, à so ikui Lafẽɛm hai ihẽi nɔ n kù mà
bii à dasiɛ.
14 Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã, ŋɔi í sinda nɔ í yɛ Jesu wa leekĩ
bɛ. Amma kù mà mà Jesui.
15 Ŋɔi Jesu í beeɛ í ni, abooyi, na mii í ce ì waa
kpata. Yooi ì waa dɛ. Ŋɔi Maari í tamaa bɛi woo
degbe lamboui. Ŋɔi í sõɔ í ni, mɔkɔɔyi, bii awɔi ì soo,
sõm bii ì jilɔɔ n koo n soo.
16 Ŋɔi Jesu í ni, Maari. Ŋɔi Maari í sinda siɛ í sõɔ
do feei Ebɛɛ í ni, Rabuni, waatɔ Mɛɛtu.
17 Ŋɔi Jesu í sõɔ í ni, jòm, maà lum, domi n kù bɔ
lele bi Baam titã. Amma bɔ bi mɔcɔm ŋa, sõ ŋa i ni
ñ wa n bɔ bi Ilaaõ. Nŋui í jɛ baam, nɔ í jɛ baai iŋɛ mɔ.
18 Ŋɔi Maari inɛi Madalau í koo í sõ mɔcɔ ŋau í ni
nŋu í yɛ Lafẽɛ. Nɔ wa sisi nŋa ide iyi Jesu í sõɔ.

Jesu í tusɛa məcɔɛ ŋa araɛ
(Cɔ Matie 28:16-20; Maaku 16:14-18; Luku 24:36-49)

19 Ajɔ amaazumau iyi alɛ í lɛ ŋɔi məcɔ ŋau à tɔtɔɔ si ile gɔ nɔ à sɔkɔ gambou domi à waa ce njoi inɛ ngboi Zuifu ŋau. Ŋɔi Jesu í faata wa í leekĩ si anini nŋa. Nɔ í sõ ŋa í ni, laakai ku sũ ku wɛɛ nŋɛ.
20 Iyi í sõ ŋa bɛɛbɛ í tã ŋɔi í nyisi ŋa awɔɛ ŋa do kpakpaa cingaɛu. Nɔ inɔi məcɔ ŋau í dõ iyi à yɛ Lafɛ̃ɛ.
21 Ŋɔi Jesu í sõ ŋa má í ni, laakai ku sũ ku wɛɛ nŋɛ. Si bɛi Baaba í bɛm wa, bɛɛbɛ məi amu mɔ ǹ bɛ ŋɛ.
22 Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã ŋɔi í fufu ŋa í ni, i gba Hundei Ilaaõ ŋa.
23 Inɛ iyi ì kpa idei dulum dɛɛ ŋa, Ilaaõ mɔ á kpaai. Inɛ mɔ iyi ì ni dulum ndɛɛ í jɛ idei iriɛ ŋa, lafɛ̃ɛ á maa wɛɛò ndɛɛi.

Jesu do Tomaa

24 Wee Tomaa inɛ akãi məcɔ maateeji ŋa iyi à ya kpe Sìkàu kù wa inɔ nŋa si waati iyi Jesu í naa si ŋau.
25 Ŋɔi məcɔ ŋa iyi à gbeu à sõɔ à ni, à yɛ Lafɛ̃ɛ. Amma Tomaa í sõ ŋa í ni, nɔ n kù yɛ agbɛi ponti ŋau si awɔɛ ŋa nɔ n kù dasi amaawɔm si agbɛi pontiu nɔ n kù dasi awɔm si dalai jujui kpakpaa cingaaɛu n kaa n dasi naanɛ pai.
26 Zakai azuma akã má à tɔtɔɔ má si inɔ ile. Tomaa í wa inɔ nŋa. Nɔ à cĩmbo gambo ŋa. Amma Jesu í faata si anini nŋa wa má nɔ í ni, laakai ku sũ ku wɛɛ nŋɛ.
27 Nɔ í sõ Tomaa í ni, cɔ awɔm ŋa nɔ i dasi amaawɔɛ si bɛ. Naaò awɔɛ wa má i luò cingaam. Jò sika sikau bɛ, dasi naanɛ.
28 Ŋɔi Tomaa í jɛaa í ni, awɔi ì jɛ Aõ Lafɛ̃ɛm.

29 Ŋɔi Jesu í sõɔ í ni, debɛi ì dasi naanɛ si na iyi í jɔ̀ ì yɛm, ma irei. Ilu inɔ didõ ŋai inɛ ŋa iyi a kù yɛm nɔ do nŋu fei à dasi naanɛ.

Mii iyi í jɔ̀ à kɔ tiau ihẽ

30 Maamaake nkpɔi Jesu í ce má si wajui mɔcɔɛ ŋa iyi a kù kɔ si tiau ihẽ.
31 Amma ide iyi ihẽ ŋai à kɔ ku ba i dasi naanɛ ŋa iyi Jesui í jɛ Kirisi Amai Ilaaõ ku ba naanɛ iyi ì dasiɛ ŋau ku jɔ̀ i ba kuwɛɛ hai tã ŋa.

21

Jesu í tusɛa mɔcɔ mɛɛje gɔ ŋa araɛ

1 Si anyii nŋu, Jesu í nyisi araɛ bi mɔcɔɛ gɔ ŋa má kɔkɔi tenku iyi à ya kpe Tiberia. Do yaase bɛi í nyisiò araɛ wee.
2 Simɔɔ Piɛɛ do Tomaa iyi à ya kpe Sìkàu do Natanɛli inɛi Kana si ilɛi Galilee do amai Zebedee ŋa do mɔcɔ minji mmu gɔ ŋa má, aŋa fei à wa inya akã̃ bɛ.
3 Ŋɔi Simɔɔ Piɛɛ í sõ ŋa í ni, ǹ wa n bɔ cɔcɔ. Nɔ à ni, aa ka siɛ.
Nɔ à fita gbakã à lɔ akɔi inyi gɔ idũ à nɛ. Amma idũ ajɔ nŋu a kù mu nkãma.
4 Iyi iju wa bɔ ku má, ŋɔi à yɛ Jesu wa leekĩ itĩi tenkuu bɛ, amma a kù mà mà nŋui.
5 Ŋɔi Jesu í bee ŋa í ni, iŋɛ awaasũ ŋau bɛ, i kù mu nkãma ŋa de. Ŋɔi à ni, aawo.
6 Ŋɔi í sõ ŋa í ni, i dasi taao nŋɛ inɔ inyi do ikpa awɔ njɛi akɔi inyiu, aa mu cẽɛ ŋa. Nɔ à sɔ taao nŋa inɔ inyi nɔ à mu cẽɛ hee à mɔngɔ ku faa wa.
7 Mɔcɔ iyi Jesu í bi jiidau í sõ Piɛɛ í ni, Lafẽɛ mbɛ.

Iyi Simɔɔ Piɛɛ í gbɔ iyi Lafɛ̃ɛi, ŋɔi í dasi ibɔɛ domi
basɨ̃i í wɛɛ wo. Nɔ í dasi inyiu wa bɔ bi tɛɛ.
8 Amma mɔcɔ ŋa iyi à gbeu à to wa ice do akɔi
inyiu, à waa fa taao nŋa iyi í kɔ̃ do cɛ̃ɛu. Kujɨ̃ nŋa
do ice kù re mɛɛtu cɨ̃ɔ.
9 Iyi à kita wa ilɛ nɔ à yɛ ina nyɛnyɛ gɔ bɛ cɛ̃ɛ wa
banda si, nɔ pɛ̃ɛ wa jilɛ bɛ.
10 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, i naaò cɛ̃ɛ gɔ ŋa iyi ì mu wa
nsɛiu ŋa.
11 Nɔ Simɔɔ Piɛɛ í koo í lɔ akɔi inyiu nɔ í fa taaou
wa ilɛ. Taaou í kɔ̃ do cɛ̃ɛ nla ŋa. Kukpɔ nŋa í to cɨ̃ɔ
do ciitaa do mɛɛta. Do iyi í kpɔ bɛɛbɛ fei taaou kù ga.
12 Ŋɔi Jesu í sɔ̃ ŋa í ni, i naa i nya sɔnda ŋa. Nɔ baa
mɔcɔ akã kù jɛ ku beeɛ ku ni, awɔi yoo, domi à mà
iyi Lafɛ̃ɛi.
13 Ŋɔi Jesu í koo í so pɛ̃ɛu do cɛ̃ɛu í na ŋa.
14 Isɛ gbɛɛtasiaɛi mbɛ bɛi iyi Jesu í nyisi mɔcɔɛ ŋa
araɛ hai waati iyi í jɨ̃ hai si balɛ.

Jesu do Piɛɛ

15 Iyi à nya sɔnda à tã ŋɔi Jesu í bee Simɔɔ Piɛɛ í ni,
Simɔɔ amai Zãa, ì bim í re inɛ ihɔ̃ ŋa? Nɔ Piɛɛ í jɛaa
í ni, oo Lafɛ̃ɛ. Ì mà iyi ǹ biɛ. Ŋɔi Jesu í sɔ̃ɔ í ni, gbɔa
ama angudãm ŋa.
16 Nɔ í beeɛ má isɛ gbeejisia í ni, Simɔɔ amai Zãa,
ì bim? Nɔ Piɛɛ í jɛaa í ni, oo Lafɛ̃ɛ. Ì mà iyi ǹ biɛ. Ŋɔi
Jesu í sɔ̃ɔ í ni, gbã angudãm ŋa.
17 Nɔ í sisi í beeɛ má isɛ gbɛɛtasia í ni, Simɔɔ amai
Zãa, ì bim? Nɔ inɔi Piɛɛ í fɔ do si bɛi í beeɛ isɛ
gbɛɛtasia í ni, ì bim? Ŋɔi Piɛɛ í jɛaa í ni, Lafɛ̃ɛ, ì mà
fei ndɛɛ, ì mà kam kam iyi ǹ biɛ. Nɔ Jesu í sɔ̃ɔ í ni,
to, gbã angudãm ŋa.

18 Ntɔ ntɔ ɳ̀ wa n sɔ̃ɛi, waati iyi ì wɛɛ awaasũ ì ya
ɗ̀ia araɛ wondo nɔ i bɔ bii ì bi. Amma bii ì naa ì gbo,
aa tɛ ikpaɛi nɔ inɛ gɔ ku ɗ̀iɛ nɔ ku bɔòɛ bii i kù bi.
19 Do ideu bɛi Jesu í fɔ yaase bɛi Piɛɛ á na ku ku
ku nyisiò amboei Ilaaɔ̃. Iyi í fɔ bɛɛbɛ í tã nɔ í sɔ̃ɔ í ni,
toom wa.

Jesu do mɔcɔ iyi í bi jiida

20 Ŋɔi Piɛɛ í sinda, nɔ í yɛ mɔcɔ iyi Jesu í bi jiidau
wa naa do anyi nŋa. Mɔcɔu nŋui í tako í gbesi gɛndɛi
Jesu waati iyi à waa jɛ í beeɛ í ni, Lafɛ̃ɛ, yooi á
zambaɛu.
21 Iyi Piɛɛ í yɛ mɔcɔu ŋɔi í bee Jesu í ni, Lafɛ̃ɛ,
mɔkɔu ihɛ̃ mɔ ni, bɛirei ti nŋu mɔ á yɛ.
22 Ŋɔi Jesu í jɛaa í ni, baa bii ɳ̀ bi n jɔ̀ ku maa wɛɛ
hee n koo n nyiò wa mái, iwoi í yɛɛ. Awɔ de, toom
wa.
23 Ŋɔi laabaaui ideu í fangaa si inɔi woo dasi Jesu
naanɛ ŋau à be ni mɔcɔu kaa ku. Amma Jesu kù ni
kaa ku, nŋu de í ni, baa bii ɳ̀ bi n jɔ̀ ku maa wɛɛ hee
n koo n nyiò wa mái, iwoi í yɛɛ.
24 Mɔcɔ iyi Jesu wa fãau amu Zãai. Nɔ amu takam
nii ɳ̀ wa n jɛ sɛɛdai ide ŋau, amu iyi n kɔ tiau ihɛ̃, à
nɔ à mà iyi sɛɛdam í jɛ ntɔ.

Iri kukpai tiau

25 Mii nkpɔ nkpɔ í wɛɛ má iyi Jesu í ce. Bii í jɛ à kɔ
fei ndɛɛ akã akã, n kù tamaa mà andunyau ihɛ̃ á to
inɛ ŋa a ba bii aa jilɛ tia ŋa iyi aa kɔ ŋau fei.

Akabuu Titɔ̃i Idei Ilaaɔ
Monkole New Testament

copyright © 2006 SIM International

Language: Monkole (Mokole)

Translation by: SIM International

Monkole, Akabuu Titɔ̃i Idei Ilaaɔ

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2006.
If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.
You do not sell this work for a profit.
You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022

596bf1bc-1348-53da-8787-98c1d2a18282